

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Број 1165 Цена 90 динара 2,5 КМ 1. октобар 2015. године

У овом броју:
| Патријарх српски Иринеј у САД и Канади | Писмо Светог Синода Српске
Православне Цркве | Трајно сведочење о ставу Православне Цркве у Црној
Гори | Летња школа „Сусрет науке и вере“ | Научна конференција поводом
отварања Библијског института | Европски сурет православне омладине |
Високо признање добротворима | Порекло родитеља Николе Тесле |

Његова Светост Патријарх српски Иринеј у САД и Канади

Највиша признања Патријарху Иринеју

Његова Светост Патријарх српски Иринеј боравио је у посети епархијама у САД и Канади од 3. до 24 септембра 2015. године. О првим данима ове архијерјске посете, *Православље* је писало у броју 1164 од 15. септембра 2015. године. У овом броју доносимо наставак извештаја о току и завршетку боравка Првојерарха Српског у епархијама које се налазе на територији САД и Канаде.

Срби и Руси два једнокрвна народа

У руској Цркви Пресвете Богородице у Сан Франци-
ску, 8. септембра Патријарх Иринеј је одликован Ор-
деном Светог Јована Шангајског. Беседећи над мошти-
ма Св. Јована Шангајског Патријарх Српски је рекао
је да су руски и српски народ два једнокрвна народа:
„Многи би желели да разоре православно братство и
одвоје Србију од Русије, али то није могуће. Ми никад
не можемо заборавити велико дело Светог цара Николаја учињено за српски народ, као ни чињеницу да
су Српска Црква и држава после револуције у Русији
примили елиту руског народа.“

Држите се духовног живота

Патријарх Иринеј је 9. септембра посетио Сан Франци-
ску. У беседи у Саборној цркви Светог Јована Патријарх
је изразио велику радост због сусрета са нашим народом:
„Иако су многи од вас давно напустили отаџбину и духов-
не корене, ви се држите најбитнијег – духовног живота,
вере и традиције.“

Патријарх Српски са делегацијом посетио је 10. септембра Патерсон-
ску парохију. Доксологија је служена у Цркви Заче-
ћа Св. Јована Крститеља. Добродошли су Патријарху упутио је домаћин,
Епископ источноамерич-
ки Митрофан.

На Усековање Св. Јована Крститеља, Његова Светост је
служио Св. Арх. Литургију у Храму Св. Георгија у Елиза-
бету, уз саслужење епископа: менхетнског Николаја (Ру-
ска Православна Црква), источноамеричког Митрофана,
жичког Јустина и западноамеричког Максима, и других.

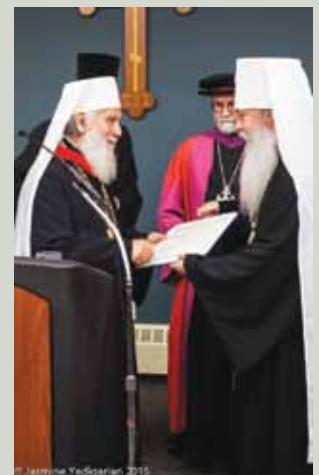
Патријарх је слу-
жио Св. Литургију у
Саборном храму Св.
Саве у Њујорку 12.
септембра, уз саслу-
жење ПГ епископа:
источноамеричког
Митрофана, жичког

Јустина и западноамеричког Максима, као и више пра-
вославних свештеника из Њујорка.

Почасни докторат Патријарху српском Иринеју

На Усековање, 11. сеп-
тембра, на Академији Св.
Владимира у Њујорку Па-
тријарху Иринеју уручен је
почасни докторат – *honoris
causa* – из богословских на-
ука. Митрополит свеаме-
рички и канадски Тихон,
свештенство, професори,
студенти и добровори
Академије Св. Владимира
дочекали су Патријарха
Српског у капели Св. Три
Јерарха, где је Његова Све-
тост целивао мошти Св.
Владимира и Светих Јерараха Василија Великог, Григо-
рија Богослова и Јована Златоустог. После тропара ново-
просијавшим светитељима – Светима Севастијану и Мар-
дарију, Митрополит Тихон је у име Светог Архијерејског
Синода своје Цркве поздравио Патријарха Иринеја и уру-
чио му панагију.

Митрополит Тихон је потом отворио седницу Науч-
но-наставног већа Академије, којим је председавао де-
кан, протојереј др Џон Бер. Отац Џон је укратко изложио
животопис Патријарха Иринеја, после чега је прочитано
образложение о почасном докторату. По добијању доктор-
ског крста, Патријарх је одржао предавање „Богословље
као нада за будућност Цркве“.

Ово предавање Патријарха Иринеја, као и образложение
Академије Св. Владимира у Њујорку за уручење почасног
богословског звања додељеног поглавару СПЦ можете
прочитати на веб-сајту Инфо-службе СПЦ – спц.срб.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1165

2
Активности Патријарха

4
Вера је наша победа
Олга Стојановић

6
Писмо Светог Синода СПЦ

10
Трајно сведочење о ставу
Православне Цркве у Црној Гори

12
Култови, неопаганизам,
секуларизација – опасност
урушавања православног
хришћанског етоса

14
Летња школа
„Сусрет науке и вере“
др Александар Раковић

16
Научна конференција поводом
отварања Библијског института

20
Европски сурет
православне омладине
Ђакон Радомир Маринковић

21
Високо признање добротворима
Олга Стојановић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије

Главни и одговорни уредник
Презвитељ др Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Ђорђе Остојић

Чланови редакције
Презвитељ др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

**Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двоброј.** Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара.
Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајнице Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

22
**Ко је био прота Милутин,
отац Николе Тесле? (1. део)**
„Колијевка мојих дједова,
Краљевина Србија...“

Милован Матић

26
Прогон хришћана на Блиском
истоку и у Африци се наставља
Владимир Марјановић

28
Како нас је видео А. Рајс (39)
Споменик захвалности
Антоније Ђурић

30
Беда као „савезник“
Живорад Јанковић

32
„Нетрпљивост:
Борба љубави кроз векове“ (1916)
Ирина Радосављевић

34
Тереза Авилска
и Песма над песмама
Лазар Нешић

36
Стогодишњица једног антиминса
Биљана Цинциар Косић

37
Свет књиге

40
Наука, уметност, култура...

42
Кроз хришћански свет

44
Из живота Цркве

На насловној страни:
**Детаљ са славе Храма Рођења
Пресвете Богородице у Земуну**
Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православље“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и
прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампање, копирање,
умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова
ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и
представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телеф/факс: 032/717-322, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (49.11)

**ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106**

**Православље се штампа у помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским заједницама**

Графичка припрема овог, 1165. броја Православља, завршена је
у понедељак, 28. септембра 2015. године у 8.00 часова, када је
у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

Патријарх Српски у посети Епархији канадској

Вера је наша победа

Његова Светост Патријарх српски Иринеј, у својству администратора Епархије канадске, боравио је у својој другој канонској посети Канади од 12. септембра 2015. године. Сутрадан по доласку, Његова Светост је служио Свету Литургију у манастиру Светог Преображења Господњег, седишту Епархије канадске, уз саслужењеprotoјереја-ставрофора: Живорада Суботића, архијерејског намесника источноканадског, Милутина Вељка, пароха торонтског, Милана Попова из Епархије банатске, Милојка Димитрића, пароха хамилтонског, протосинђела Павла из манастира Острог, protoјереја Душана Гњатића, пароха ватерлушкија, протонамесника Александра Црногорца, секретара Епархије канадске, иprotoјакона Дамјана Божића.

Након Св. Литургије, Патријарх се обратио верном народу беседом током које се осврнуо на свештенички рад проте Душана Гњатића из Ватерлоа за који га је одликовао правом ношења напрсног крста. Беседу добродошлице Његовој Светости упутио је игуман манастира protosinđel Василије (Гавrilović).

У манастирском конаку приређена је трпеза љубави. Вечерње богослужење служили су protoјереј-

ставрофор Милојко Димитрић, парох хамилтонски, и ћакон Ђурађ Којић из Мисисаге. Потом је одржан састанак Намесништва источноканадског, коме су присуствовали свештеници и председници цркено-школских општина. Његова Светост Патријарх српски Иринеј упознао је учеснике састанка са стањем у Епархији канадској поучивши их како да се владају и буду достојни својих звања. Расправљало се о свим проблемима, изношени су предлози.

Дата су упутства и смернице за даљи рад како би се отклониле све препреке за нормално функционисање Епархије. Она је угрожена негативним деловањем смућених појединача, који се труде да промене у Епархији канадској представе као негативне и погубне. Својим деловањем уносе непотребан немир међу вернике Епархије канадске. Таквима може да се упути само једна порука са овог састанка, познате речи Св. апостола Павла: „Вера је наша ова победа, којом се победи свет.“ Састанак је завршен и дефинисан са јасним упутствима и благословом Његове Светости Патријарха Иринеја.

У манастиру у Милтону

У суботу, 19. септембра, Патријарх Иринеј је началствовао Светом Архијерејском Литургијом у манастиру Светог Преображења Господњег у Милтону, уз саслужење protosinđela Василија (Гавrilovića), protoјакона Дамјана Божића и ћакона Ђурађа Којића. После Литургије Његова Светост

је крстio малишана Гаврила Зупца, унука прote Василија Томића, пароха ричмондхилског и архијерејског заменика Његове Светости. Након вечерњег, Патријарх Српског је посетио амбасадор Србије у Канади Михајло Папазоглу.

у Хамилтону

У недељу, 20. септембра, Његова Светост Патријарх српски и администратор Епархије канадске Иринеј је служио Свету Архијерејску Литургију у Цркви Светог Николе у Хамилтону (Улица Бартон) поводом славе Кола српских сестара „Мала Госпојина“. Саслуживали су протосинђел Василије (Гавриловић), прте: Стева Стојисављевић и Војислав Павловић, као и протођакон Дамјан Божић. На Литургији је одговарао хор „Стеван Мокрањац“.

Многобројни верници и деца из српске школе која је тога дана почела са радом причестили су се на Светој Литургији. Његова Светост Патријарх Иринеј обратио се верном народу који је испунио свети храм. Поздрављајући народ и честитајући славу, Патријарх Српски је упутио речи поуке посебно указујући на значај редовног доласка у цркву ради очувања свог српског и православног имена. Сабрање је настављено у црквеној сали, где је Његова Светост осветио славски колач и жито.

После славског ручка, парох прата Воја је поздравио све присутне, посебно захваливши Патријарху који је тога дана био са верним народом ове парохије. Прата је похвалио рад чланица Кола српских сестара, истакавши да је најбројније и највредније на овим

просторима. Захвалио је почасној председници гђи Миланки, истакавши њен дугогодишњи труд. Такође, поздравио је и похвалио садашњу председницу Кола, сестру Милку Чулић која се потом бираним речима обратила Његовој Светости и гостима. Јован Ђурђевић је обавестио присутне о неколико издања која су покренута. Реч је о књицима о новопроявљеним српским светитељима Св. Мардарију и Севастијану.

На крају, Његова Светост је благословио све присутне, изражавајући велико задовољство што је опет са верним народом ове парохије. Честитајући вредним сестрама славу, Патријарх је истакао значај рада Кола српских сестара на овом континенту, напомињући да половине српских цркава у Канади не би било да није било вредних руку српских сестара. Патријарх је посебно кроз своје обраћање нагласио важност слоге, љубави и узајамног поштовања.

Диван дан и славски банкет завршен је молитвом, са радошћу и жељом да се верни народ што пре ново окупи у Цркви Светог Николе на Бартону у Хамилтону око свог духовног оца Патријарха Српског.

Након недељног вечерњег у манастиру Светог Преображења Господњег, Његова Светост је присуствовао премијери филма Фондације Пријатељ Божји – *Помилуј ме, Боже*. Након приказивања филма, присутнима се обратио и Патријарх који је указао на значај молитве у свакодневном животу.

Празнично сабрање у Милтону

На празник Рођења Пресвете Богородице, у понедељак 21. септембра, Патријарх српски Иринеј служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Светог Преображења Господњег у Милтону, уз саслужење протојереја-ставрофора Бранка Попова из Епархије банатске, протосинђела Василија (Гавриловића), протонамесника Александра Црногорца, јереја Јована Марјанца и протођакона Дамјана Божића. Светој Литургији је присуствовао и бивши Епископ канадски Георгије. Његова Светост се обратио верном народу указујући на немерљив значај и улогу Пресвете Богородице у спасењу рода људској.

Приредила: О. Стојановић

Извор: Епархија канадска

Поводом претензије привремених институција Косова и Метохије да самопроглашена „држава Косово“ постане чланица Унеска

Писмо Светог Синода Српске Православне Цркве госпођи Ирини Боково, генералном директору Унеска

Свети Архијерејски Синод
Српске Православне Цркве

Број 1047
14. септембар 2015. године
у Београду

Генералном Директору
УНЕСКО,
Госпођи Ирини Боковој
Париз

Поштована Госпођо,
Поводом захтева владе само-
проглашене државе Косова за
чланство у УНЕСКУ, изражава-
мо дубоку забринутост Српске
Православне Цркве. Евентуално
усвајање тога захтева имало би,
уверени смо, далекосежне после-
дице како за сâmo хришћанско
културно наслеђе тако и за пер-
спективу заједничког живота Ср-
ба, Албанаца и других на Косову
и Метохији у будућности.

Познато је да четири објекта
светске културне баштине под
заштитом УНЕСКА на Косову и
Метохији (уписана као „средњо-
вековни споменици на Косову“)
јесу светиње Српске Православне
Цркве. Поред њих, то се с правом
може казати и за скоро свеукупно

хришћанско културно наслеђе на
овом тлу, од четвртог, а особито
од средњег века па до данас. Наше
ћутање по овом питању могло
би се погрешно протумачити као
прећутно одобравање овог захте-
ва косовских власти. У складу са
ним усрдсредићемо се на аргу-
менте који су од животног знача-
ја за будућност наших хришћан-
ских светиња на Косову и Метохији
и, посебно, за очување нашег
културног и верског идентитета и
заштиту наших људских права и
грађанских слобода.

Као што је познато, после за-
вршетка грађанског рата на Ко-
сову и Метохији у јуну 1999. и распоређивања међународних
НАТО-мировних снага, са цивил-
ном мисијом и полицијом Уједи-
њених нација, укупно сто седам
српских православних објеката
на Косову и Метохији је или пот-
пуно уништено или оштећено.¹
Уништење нашег наслеђа догоди-
ло се, дакле, не у време рата већ
у време мира, и то мира који је
гарантован Резолуцијом Савета

безбедности Уједињених нација
бр. 1244. Ово разарање српског
православног хришћанског на-
слеђа у послератном периоду без
преседана је у новијој историји
Европе. Оно је имало системат-
ски карактер јер су десетине на-
ших цркава уништене сличним
методом, најчешће минирањем,
и на начин који снажно указу-
је на постојање предумишљаја и
стратегије. На многим униште-
ним објектима још се могу видети
пароле такозване Ослободи-
лачке војске Косова. Заједно са
осталим послератним злочинима
у којима су стотине цивилâ срп-
ске народности и других народ-
ности пострадали или били оте-
ти, уништавање нашег хришћан-
ског и културног наслеђа никада
није подробно истражено нити
је ико до сада изведен пред ли-
це правде за ове и друге ратне и
послератне злочине, што дубоко
подрива наше поверење у косов-
ске институције.

После првог послератног тала-
са уништавања нашег наслеђа у
масовним нередима косовских
Албанаца у марта 2004. године,
уништена су додатна тридесет и
четири српска православна објек-
та. Један од озбиљно оштећених

¹ *Расетејо Косово – прејелег уништених објеката СПЦ од 1999. до 2004. године*, изд. Епархија Рашко-призренска, 2001: http://wwweparhija-prizren.com/sites/default/files/kosovo_crucified.pdf.

објеката била је и саборна црква Богородице Љевишке у Призрену (споменик светске баштине из 14. века, под заштитом УНЕСКА). Захваљујући процесу обнове објекта оштећених 2004. године, који је предводио Савет Европе, нешто је поправљено, али, нажалост, ништа није урађено ни на једном објекту који је уништен између јуна 1999. и 2004. године. Такође је важно напоменути да је још један објекат на Косову и Метохији, који се такође налази под заштитом УНЕСКА, манастир Високи Дечани из 14. века, претрпео четири оружана напада од завршетка рата 1999. године (два минобацачка напада 2000. године, још један минобацачки напад у нередима 2004. и коначно напад зољом 2007. године), тако да овај манастир представља и најчешће нападани хришћански објекат на Косову и Метохији. Од свих напада само је овај последњи истражен и један косовски Албанац је осуђен на две и по године затвора. Само захваљујући напорима КФОР-а манастир Дечане, оближњу Пећку Патријаршију и манастир Грачаницу (сва три споменици светске баштине под заштитом УНЕСКА) нису тада уништили албански терористи. Још су нам пред очима видео-снимци уништења цркве Светог Андреја у Подујеву са младим косовским Албанцима који се пењу уз зидове цркве, ломе крстове, бацају их међу разуларену масу која скандира „Ослободилачкој војсци Косова“ и коначно пале храм, што неодвојivo подсећа на садашње насиље над верским објектима у Ираку и Сирији, посебно на уништење Балшамина храма који се налази у оквиру древног сиријског града Палмире.

Ови учествали напади, иза којих видимо јасну намеру да се са лица земље избрише српско православно хришћанско наслеђе на Косову и Метохији, а преко њега и свеукупно хришћанско наслеђе од 4. века до данас, били су међу најјачим разлозима са којих

Као што је познато, после завршетка грађанског рата на Косову и Метохији у јуну 1999. и распоређивања међународних НАТО-мировних снага, са цивилном мисијом и полицијом Уједињених нација, укупно сто седам српских православних објекта на Косову и Метохији је или потпуно уништено или оштећено. Уништење нашег наслеђа догодило се, дакле, не у време рата већ у време мира, и то мира који је гарантован Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација бр. 1244. Ово разарање српског православног хришћанског наслеђа у послератном периоду без преседана је у новијој историји Европе.

су наши споменици на Косову и Метохији под заштитом УНЕСКА укључени и на листу светске баштине у опасности. Истовремено, појавиле су се и међународне иницијативе да се хришћанско наслеђе на Косову и Метохији институционално заштити од уништења, што је коначно резултирало Анексом V Ахтисаријевог плана из 2008. године.

Веома је жалосно и разочаравајуће то што је чак и после нереда 2004. године врло мало починилаца идентификовано и изведено пред лице правде.² Иако су све водеће међународне политичке личности јавно осудиле ово насиље и назвале га „организованим“, ниједан косовски политички или локални лидер никада није био под истрагом. На наше велико чуђење, албански политички лидери тога времена са контроверзном ратном прошлоТ још увек су међу водећим политичким личностима на Косову данас. Процес обнове дёла нашег наслеђа који је водио Савет Европе и у коме су учествовале и привремене косовске институције никада се не би догодио без снажног међународног инсистирања да се штета мора поправити. Жалосно је да се у своме лобирању за чланство у УНЕСКУ косовске власти већи-

ном фокусирају на ратну штету над исламском баштином, минимизујући или чак потпуно игноришући штету која је причинена хришћанском православном наслеђу у току рата и после рата. Изјаве косовских лидера о овом питању често су двосмислене и политички обојене, што су екстремисти лако могли да противмаче као зелено светло за нападе на српске цркве у атмосфери нађећене српске колективне кривице, која се и данас шири преко косовских медија. У многим публикацијама о културној баштини по правилу се увек на првом месту помињу исламски објекти иако су сва четири споменика под заштитом УНЕСКА објекти Српске Православне Цркве. Већ годинама се боримо да у Дечанима, Пећи и Призрену обезбедимо адекватне ознаке за споменике под заштитом УНЕСКА које туристи често и не успевају да пронађу. Врло често морамо да прекоревамо албанске туристичке водиче што наше цркве представљају посетиоцима као албанске цркве које су окупирали Срби. Садашњи косовски закони не регулишу презентацију наших светиња и остављају простор за злонамерне политичке спекулације.

Било би неправедно не поменути систематско послератно уништавање најмање 392 српска православна гробља на Косову и Метохији (колико их је докумен-

² ОЕБС, „Одговор судског система на мартовске нереде 2004. године“, децембар 2005: <http://www.osce.org/kosovo/17181?download=true>.

това ОЕБС) и жалосно стање у коме се она још налазе.³ Прогон и искорењивање живих у историји је увек праћено скрнављењем гробова мртвих и тиме убијањем памћења на оне који су ту вековима живели и стварали своја дела и своју културу. Да ствар буде још трагичнија, све је то својеврсни продолжетак петвековног отоманског ропства (до 1912) и фашистичких прогона и насиља из времена другог светског рата. Дубоко верујемо да је систематско уништавање нашег наслеђа и гробалања на просторима са којих је само у наше време избегло више стотина хиљада српских цивила показатељ организованог напора локалних екстремиста, криминалних група и других радикалних елемената међу косовским Албанцима да спрече долазак српских повратника и да трајно измене демографски и културни карактер већег дела Косова и Метохије, и иначе измене, у највећој мери, услед вишевековног робовања и живљења под насиљем. Дужни смо да Вам скренемо пажњу да оно што се догађа на Близком истоку, особито на територијама под контролом такозване Исламске Државе, – масовни прогони становништва и уништавање културне баштине, – представља, по много чему, наставак онога што се догађало на Косову и Метохији, посебно од 1981. до данас. Чињеница да су најзначајнији српски православни објекти још увек под оружаном заштитом полиције, а манастир Дечани под јаком заштитом војникâ КФОР-а, нарочито после прошлогодишњих исламистичких графита, јасно указује на то да је српско православно наслеђе на Косову и Метохији и даље у озбиљној опасности, и то искључиво од албанских екстремиста који инспирацију налазе у „идеалима“ такозване Ослободилачке војске Косова, а данас,

нажалост, све чешће у фанатизму радикалног ислама.

Пошто је Ахтисаријев план био политички условљен српским признавањем самопроглашене независности Косова, гаранције за заштиту српског православног наслеђа су, после неуспеха у његовој примени, у међувремену већим делом биле изгубљене или су само делимично пренесене у косовске законе. Најновији покушај Скупштине Косова да прихвати крајње проблематичан нацрт закона о културној баштини, који додатно укида оно што је преостало од Ахтисаријевих гаранција, оставља нам још мање простора за поверење у косовске институције. Поменути закон тражи увођење државне контроле над објектима Српске Православне Цркве, а нашу баштину проглашава имовином „Републике Косова“. Само захваљујући одлучном ангажовању Европске уније и Сједињених Америчких Држава нацрт закона је повучен иако је само питање времена када га влада Косова поново може послати на расправу у Скупштину. Неки косовски министри, укључујући и министра културе, још оклевавју да Српску Православну Цркву назову њеним званичним именом, док неке водеће културне институције, као Академија наука и уметности Косова, објављују књиге у којима се богати српски хришћански допринос историји Косова највећим делом игнорише. Млади косовски Албанци редовно уче у школама да су средњовековни српски православни манастири заправо албански – или чак илирски (sic!) – и да су их Срби насиљно заузели. Таква ситуација у културном животу Косова не показује ни зрелост ни одговорност за заштиту коју би косовска влада морала номинално да гарантује приликом пријема у УНЕСКО. На донацијској конференцији у Паризу 2005. године тадашњи косовски министар културе делио је памфлет који је српске православне манастире називао албанским

споменицима. Памфлет је одмах повучен на интервенцију специјалног представника генералног секретара УН.

Истовремено, дубоко смо разочарани чињеницом да косовски правни систем не пружа адекватну имовинску заштиту нашој Цркви. Уместо доношења закона о реституцији црквене и друге приватне имовине на Косову и Метохији, одузете у време комунистичке власти, данас се отуђује и угрожава и преостала имовина Цркве и, нарочито, имовина прогнаних у етничком чишћењу Срба са Косова и Метохије. Најкоријији пример јесте случај имовине манастира Дечани (који се односи на 50% манастирске земље) која је већ петнаест година предмет судских расправа, и то осам последњих година на Врховном суду Косова. После одлуке Суда 2012. године којом је потврђено власничко право манастира и после процеса жалби у коме се нису појавили никакви суштински нови аргументи, наша Црква је очекивала да ће ово питање судски бити решено једном заувек и да ће манастирска права бити потпуно заштићена. Међутим, Апелационо веће Врховног суда Косова, на опште запрепашћење, прогласило се ненадлежним да закључи ово питање, иако је претходно веће истог суда под председавањем међународног судије неколико пута потврђивало своју надлежност и чак донело коначну одлуку. Будући да је најновија одлука донесена прогласавањем, уз снажан отпор двоје судија (по свему судећи међународних) од пет чланова судског већа, ову одлуку наша Црква, као и релевантни међународни фактори на Косову, доживљава као једнострани, неисправни и супротну европским правним нормама. За нашу Цркву ово није само питање неуспелог правосуђа већ представља обесхрабрујућу слику односа косовских институција према виталним интересима наше Цркве и народа, поготову у ситуацији када се одлуке доно-

³ Извештај мисије ОЕБС-а потврђује да су већина православних гробалања на Косову у жалосном стању <http://www.osce.org/kosovo/84453>.

се без међународног надзора. У случају да ова неправда превлада, наш најзначајнији манастир и споменик под заштитом УНЕСКА остаће без 50% своје имовине и без економске одрживости. Овакве неправде могли смо да видимо још само у време комунистичког режима у бившој Југославији, када је Црквама и верским заједницама одузимана имовина без икакве правде и надокнаде.

Ове чињенице се лако могу проверити и добро су познате међународним представницима на Косову и Метохији, који и сами деле нашу забринутост. Оне нас доводе до закључка да би пријем Косова у УНЕСКО, посебно у условима под којима институционална заштита српског хришћанског наслеђа на Косову није адекватно обезбеђена, не само био неразложна и исхитрена одлука већ би могла отворити пут културној репресији и дугорочном уништењу хришћанског духовног и културног идентитета. Имајући у виду све ове чињенице, треба разрешити следећа важна питања:

- Институционална заштита српског православног наслеђа на Косову и Метохији са нашом имовином, именом и историјском традицијом мора бити ефикасно дефинисана и обезбеђена од покушаја преправљања историје и лишавања наше Цркве и народа одрживе будућности. Потребне су снажне писмене међународне гаранције, уз рехабилинацију садржаја Ахтизаријевог Анекса V, као заштита од могућег мењања локалног законодавства у будућности и доношења нових дискриминаторних закона. У том смислу сматрамо да је посебно важно име под којим су наши споменици уписаны на листу светске културне баштине јер оно у садашњем облику не указује јасно на њихов историјски и верски идентитет, те оставља простор за политичке и информативне манипулатације. Одлучно сматрамо да би питање српског

Дубоко смо убеђени у следеће: у садашњим околностима и постојећим законским провизијама пријем Косова у УНЕСКО, а посебно и свака помисао да се брига о нашим најзначајнијим верским споменицима препусти близи косовских институција, била би изузетно опасан елемент нестабилности који би озбиљно угрозио будућност Косова и Метохије, његово свеукупно хришћанско наслеђе, као и елементарна верска и људска права.

православног наслеђа на Косову и Метохији морало да буде укључено у бриселски дијалог између Београда и Приштине због његове крајње осетљивости за међуетничке односе и мултиетничку будућност Косова и Метохије.

- Наша Црква се вековима става о заштити своје имовине и хришћанског наслеђа на Косову и Метохији и за нас је сасвим неизложиво да косовске институције једнострano предузимају било какве интервенције, укључујући радове на обнови и конзервацији. Радови на нашој имовини без наше пуне сагласности и надзора, што је било предвиђено Ахтизаријевим Анексом V, били би сасвим неприхватљиви. Наши манастири и цркве нису само имовина Српске Православне Цркве већ представљају и најзначајније споменике европског културног наслеђа, што захтева јасно дефинисан начин презентације, експертизе и техничких мера заштите, што није на задовољавајући начин дефинисано у косовским законима.

- Недавно се појавила подршка косовских „верских заједница“ Тачијевом захтеву за пријем Косова у УНЕСКО. У ствари, та подршка се своди на албанску исламску верску заједницу. Потписник у име Католичке Цркве није њено овлашћено лице; малобројна јеврејска заједница, која нико знамо, нема на Косову свог културног наслеђа.

Дубоко смо убеђени у следеће: у садашњим околностима и

постојећим законским провизијама пријем Косова у УНЕСКО, а посебно и свака помисао да се брига о нашим најзначајнијим верским споменицима препусти близи косовских институција, била би изузетно опасан елемент нестабилности који би озбиљно угрозио будућност Косова и Метохије, његово свеукупно хришћанско наслеђе, као и елементарна верска и људска права. Ако је статус заштите од стране УНЕСКА већ дат нашим објектима не само као акт признања њиховој културној и цивилизацијској вредности за човечанство већ и као додатни механизам заштите у садашњој безбедносној ситуацији, статус светске културне баштине сам по себи може, у случају да Косово постане члан УНЕСКА, постати пре проблема него елемент дугорочне заштите и гаранције те будућности.

У нади да ћете посветити дужно поштовање нашој забринутости, остајемо унапред искрено благодарни.

Председник Светог
Архијерејског Синода

Архиепископ пећки,
Митрополит
боградско-карловачки и
Патријарх српски

Иринеј

Напомена:

Писмо исте садржине достављено је још на више од двеста релевантних адреса у иностранству.

Поводом Нацрта закона о слободи вероисповести у Црној Гори

Трајно сведочење о ставу Православне Цркве у Црној Гори

Правни савети Митрополије црногорско-приморске и епархија: будимљанско-никшићке, захумско-херцеговачке и милешевске су, с благословом Његовог Високопреосвештенства Архиепископа цетињског Митрополита црногорско-приморског др Амфилохија, Његовог Преосвештенства Епископа будимљанско-никшићког и администратора Епархије милешевске Јоаникија и Његовог Преосвештенства Епископа захумско-херцеговачког др Григорија, на својој седници од 10. септембра 2015. године донели одлуку да се *Примједбе на Нацрт закона о слободи вјериоисповијести*, које су достављене Министарству за људска и мањинска права у оквиру јавне расправе о том пропису, објаве као посебна публикација и тако ставе на увид и постану доступне свим државним органима Црне Горе, стручној и широј јавности. На тај начин, *Примједбе* остају као трајно свједочење о аргументованом ставу Православне Цркве Христове у Црној Гори.

У овој публикацији, коју је приредиоprotoјереј-ставрофор доц. др Велибор Џомић између остalog се каже да Нацрт закона не кореспондира са правним поретком Црне Горе; вековне Цркве су лишене права на сопствени назив који им је својствен већ 2000 година, а уместо реституције, пред-

вија се нова национализација, и то првенствено сакралних објеката и остale непокретне имовине Цркава и верских заједница, коју до сада није извршила ниједна држава која је владала овим просторима, од Отоманске империје до Југославије. У публикацији се такође оспорава тврђња оних критичара из јавног и политичког миљеа Црне Горе да Црква „није понудила нити изнијела ниједан правни аргумент“ против Нацрта закона, те се подвлачи „да за такве критичаре, у правне аргументе није спадало ни наше указивање на беспризорно кршење прописане и обавезујуће процедуре приликом припреме и утврђивања Нацрта закона“. „Сматрали смо и сматрамо да, по савјести и одговорности, нисмо имали право да ћутањем аминујемо дискриминацију којој смо изложени, нетранспарентност и

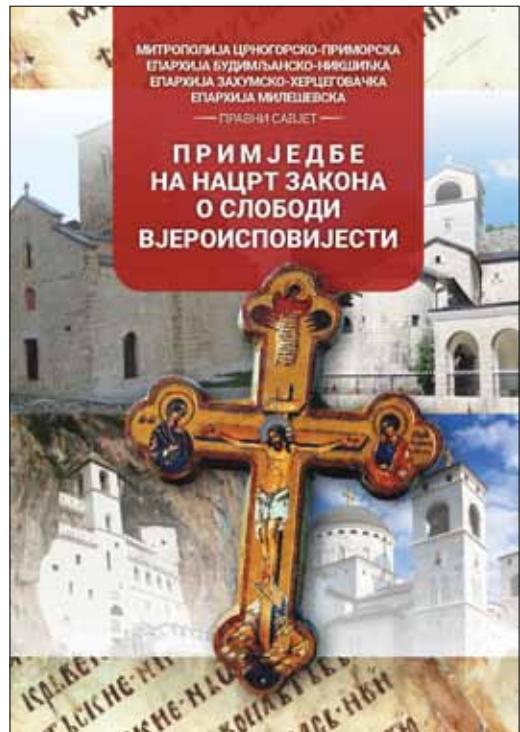
бројне формално-правне, процедуралне пропусте које је почнило Министарство за људска и мањинска права од формирања Радне групе јула 2014. године до утврђивања Нацрта закона од стране Владе Црне Горе 30. јула 2015. године.“

По том питању је у разговору са новинарем Жељком Комненовићем, за часопис *Дан* Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије подсетио да је „потпредсједник ДПС-а Душко Марковић

Вјера је исконско људско право

„Суљо Мустафић је са пуним правом рекао и ја то јавно подржавам да овдје не може бити говора о слободи вјериоисповијести већ о слободи вјере. Вјера је исконско људско право и овдје постоје вјере. Нека га Алах благослови за ту његову мудру изјаву. И реис Фејзић и Мустафић подржавају оно што ми подржавамо. Црква то име носи преко 2000 година и нико нема право да је неко претвара у вјерску заједницу.“

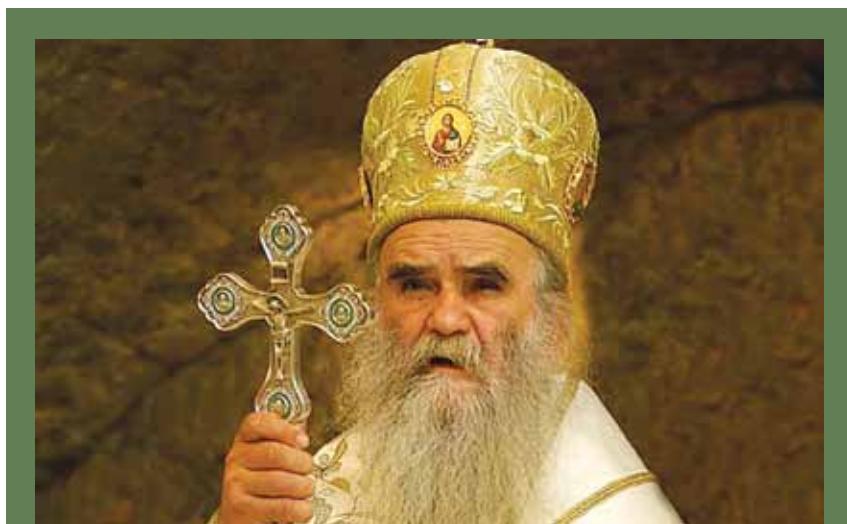
Митрополит Амфилохије

2012. године, док је био министар правде, позитивно одговорио на захтјев Православне Цркве у Црној Гори око писања новог закона о слободи вјере и темељном уговору, те да се сада залаже за нешто сасвим друго. Обраћали смо се њему, чак смо достављали и своје нацрте темељног уговора када је држава склопила уговоре са мањинским вјерским заједницама игноришући Цркву која је кичмена маждина данашње Црне Горе. Имам и његово писмо где одговара позитивно на наш захтјев за доношење закона и темељног уговора. У њему каже да ће у процесу израде закона на прикладан начин бити укључени представници цркава и вјерских заједница. Сада преко медија видим да је оптужена Митрополија црногорско-приморска и православне епархије у Црној Гори да сарађују са опозицијом а игноришу власт. То апсолутно није тачно јер смо годинама прије тога са њима разговарали и писмено и усмено. То зна и господин Мило Ђукановић. Није давно било када смо лично разговарали поред осталих и на ту тему. Недавно је од мене добио и писмо, конкретно везано за ту тему“, рекао је Митрополит Амфилохије.

У публикацији *Примједбе на Нацирш закон о слободи вјериоисповијестима*, Правних савета Митрополије црногорско-приморске и епархија будимљанско-никшићке, миљевске и захумско-херцеговачке се констатује да је „Црној Гори потребан модеран, на цивилизацјским основама и општепризнатим начелима и обавезујућим одредбама међународних конвенција, утемељен Закон, којим ће се афирмисати и нормирати кооперативна одвојеност Цркве и вјерских заједница од државе и на прави начин штитити право на слободу вјериоисповијести.“

Или како је Високопреосвећени Митрополит Амфилохије у интервјуу за *Дан* рекао – политичари имају право да се прилагођавају тренутном опредељењу своје идеологије али „Црква није установа која данас јесте, сјутра није“. „Јав-

Ране које се продубљују

„У исто вријеме када се Европа уједињује, НАТО жели да се будућност Црне Горе ствара на подјелама и мржњи. Постоји дубинска духовна криза која је захватила Европу и читав свијет. Забрањују Цркви да се бави политиком. У једној подгоричкој школи дјеци се дијеле леци секте сајентолога, тоталитарне секте која је забрањена у Њемачкој. Министарство просвјете је издало званично одобрење да се то не тиче религије, већ морала. Као да може постојати морал без вјере. Сва се та схватања сабирају у тај Нацрт закона о слободи вјериоисповијести. Одређене структуре овога друштва врше насиље, покушавају да отимају цркве, стварају дубински расцијеп и то се прихвата овим законом. Томе смо, нажалост, склони од времена Светог Петра, зеленаша и бјелаша, четника и партизана. Настојање оних који данас руководе Црном Гором је продубљивање раскола. Будућност се гради на братоубилаштву. Те ране се још више продубљују, а мисле да чине службу Црној Гори и црногорству. Ако су ти дубински расколи који пресијецају сваку породицу у Црној Гори будућност, онда стварно не знам шта је опасније од тога за Црну Гору, њену будућност и достојанство“, каже Митрополит Амфилохије.

Саборна црква Васкрсења Христовог у Подгорици
(фото: Светигора)

на расправа је продужена. Убијен сам да закон неће моћи да се донесе ове године. Видим да постоји једно позитивније искуство. Суочили су се са нечим озбиљним. Црква није неозбиљна. У Европи постоји кооперативна одвојеност цркве од државе. Проблем

је што су закон писали партијски идеолошки кадрови, како би партија постала Прокрустовска постеља за Цркву. Сјетим се покојног градоначелника Подгорице Зорана Кнежевића који ме је питао: ‘Како би било, Владико, да вас учланимо у ДПС?’ Ја сам му рекао да је за мене уска Васељена, а камоли једна партија и да ја припадам цјелини Божијег бића. Изгледа да политичари сада хоће да Цркву учлане у ДПС“, казао је Високопреосвећени.

Приредила: О. Стојановић
Извор: www.spc.rs

Осма Међуправославна конференција у Оточецу

Култови, неопаганизам, секуларизација – опасност урушавања православног хришћанског етоса

У четвртак, 17. септембра 2015. у Оточецу, свечано је отпочео рад међуправославне конференције – Осмог састанка Међуправославне мреже иницијатива за проучавање религија и деструктивних култова.

Култови, неопаганизам, секуларизација: опасност урушавања православног хришћанског етоса била је тема овогодишњег сабрања. Рад конференције отпочео је молебаном којим је началствовао домаћин, Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије уз саслужење Архимандрита др Јакова Халила из Антиохијске Патријаршије и ђакона др Драгана Радића. Отварању скупа присуствовали су и П. Г. епископи: зворничко-тузлански Хризостом, далматински Фотије, крушевачки Давид, аустријско-швајцарски Андреј, славонски Јован, франкфуртски и све Немачке Сергије, као и бискуп Андреј Главан (председник Бискупске конференције Словеније), бискуп цељски др Станислав Липовшек, Евангеличке цркве у Словенији Геза Фило, директор Уреда за верске заједнице Словеније др Грегор Лесјак, изасланик премијера Србије Владимира Ђоковића, и други.

Након молитве присутнима се обратио Митрополит Порфирије,

који је нагласио да се Конференција одвија у делу Митрополије загребачко-љубљанске у коме живи више од стотину хиљада православних верника. „Живимо у дијалогу, међусобном разумевању и међу-

Конференцији су присуствовали представници помесних Православних Цркава, који су прочитали поруке и поздравна слова својих поглавара (Патријарха васељенског и цариградског Вартоломеја, антиохијског Јована, јерусалимског Теофила, московског и све Русије Кирила, румунског Данила, бугарског Неофита, Архиепископа кипарског Хризостома, атинског Јеронима, варшавског Саве, тиранског и све Албаније Анастасија, Митрополита обучовског Јоне, кијевског Онуфрија), као и еминентни стручњаци у областима којима се бавио овај скуп.

Уводно предавање одржao је председник Међуправославне мреже иницијативе за проучавање религија и деструктивних култова, Епископ карпацијски Христофор са насловом „Од Петрограда до Љубљане“.

На самом крају свечаног дела Епископ бачки др Иринеј, изасланик Светог Архијерејског Синода СПЦ, пренео је поздраве Патријарха српског Иринеја, истакавши да су парарелигијски покрети тужна и ружна сенка која прати Цркву Христову од дана када је Господ ходио земљом и пратиће је све до краја века.

Ова секуларизација, по којој појединач треба да живи, има два система вредности. Први је онај у Цркви, док је овај други систем, ако не у целости, оно бар по неким ставовима, уперен против система вредности Цркве који нам је дат по Откровењу и Светим Оцима.

Митрополит Порфирије

собној подршци, заједно са браћом римокатолицима који чине велику већину, протестантима, Јеврејима и муслиманима. Заједно са другим хришћанима, трудимо се да сведочимо Јеванђеље Христово, тако да они који не познају Христа нас препознају као сведоке Истине.“

Они који су подлејли духу секуларизма, разним култовима, идејама и идеологијама, ускачу у простор човекове глади за Богом и мењају свет хришћана и систем вредности Јеванђеља – представљајући тај лажни систем као јеванђелски.

Митрополит Порфирије

Први радни дан Међуправославне конференције, 18. септембар отпочео је јутарњим богослужењем. Рад преподневне сесије отворен је предавањем професора Христа Јаковуа, директора Истраживачког центра Кипар. Он је говорио на тему „Будућност хришћанства на Близком истоку после арапског пролећа“. Професор Александар Дворкин, изасланик Центра за истраживање религија Свети Иринеј из Москве, је потом излагао на тему „Неопаганизам у Русији – опште сагледавање“. На крају преподневног дела првог радног дана Конференције излагао је Епископ крушевачки др Давид на тему „Култови, неопаганизам и секуларизам: опасност урушавања православног хришћанског етоса (из кинематографске перспективе)“.

Предавање Архимандрита Јакова Халила (Антиохијска Патријаршија) на тему „Проблем екстремног исламизма на Близком истоку“, отворило је поподневну радну сесију. Протопрезвитељ Киријакос Цуррос, секретар Синодске комисије за питања јереси при Јеладској Цркви, је излагао на тему „Паганизам се враћа у своју колевку“. Учесници скупа су са изузетном пажњом пратили сва предавања, након којих су уследиле бројне конструктивне дискусије и саопштења радних група.

Следећег дана, у суботу 19. септембра учесници Конференције су наставили заседање у три радне групе које су обраћивале теме: култови, неопаганизам и секуларизација. Закључци које су радне групе донеле, поново су разматрани на пленарном заседању, које је на крају свог рада донело закључке овогодишње Конференције. Они ће бити достављени свим помесним Право-

славним Црквама, државним властима и друштвеним организацијама земаља из којих су дошли учесници овогодишње конференције, како би постали полазна основа и духовно и друштвено средство за

Литургији су присуствовали изасланик надбискупа љубљанског, каноник Антон Ројц, пензионисани бискуп др Антон Стрес и амбасадор Републике Србије у Словенији Александар Радовановић.

решавање проблема које доносе деструктивни култови, неопаганизам и агресивна секуларизација.

У недељу, 20. септембра, Светом Архијерејском Литургијом, којом је началствовао Архиепископ критски Иринеј (Васељенска Патријаршија), уз саслужење В. Г. митрополита: загребачко-љубљанског Порфирија, катарског Макарија (Јерусалимска Патријаршија), неврокопског Серафима (Бугарска Патријаршија) и обучовског Јоне (Московска Патријаршија – Украјинска Православна Црква), П. Г. епископа: карпасијског Христофора (Кипарска Архиепископија) и крушевачког Давида, презвитера, свештеномонаха и ђакона из помесних Православних Цркава, завршен је рад Осмог састанка Међуправославне мреже за проучавање религија и деструктивних култова.

На Светој Литургији на српском језику је беседио Архиепископ катарски Макарије, који је на крају беседе нагласио: „Преносим вам благослов са Гроба Господњег, будући да му служим као архијереј Јерусалимске Патријаршије. Желим вам да се сви удостојите поклоњења Гробу Господњем на Голготи у Јерусалиму, Витлејему, гробу Пресвете Богородице у Гетсиманији и другим светим местима у Палестини. Тако ћете добити благослов на овим светим местима које милошћу Божијом чува Јерусалимска Патријаршија.“

У поподневним часовима, учесници конференције су се сусрели са градоначелником Љубљане Зораном Јанковићем.

Приредила О. Стојановић
Извор: Митрополија
за грађане Југославије

С предавања на Правном факултету
Универзитета у Београду (14. септембар 2015.)

Летња школа „Сусрет науке и вере“

*др Александар Раковић,
координатор Летње школе „Сусрет науке и вере“*

Правни факултет Универзитета у Београду, Институт за новију историју Србије и универзитетски омбудсман Универзитета у Београду организовали су од 14. до 18. септембра 2015. летњу школу „Сусрет науке и вере“. Благослов за летњу школу дао је Његова Светост Патријарх српски Иринеј.

Предавања на Летњој школи „Сусрет науке и вере“ држана су на Правном факултету Универзитета у Београду и у седиштима и храмовима традиционалних Цркава и верских заједница. Интересовање студената је било изузетно, сале и просторије су увек биле испуњене полазницима са Правног факултета, Факултета политичких наука, Православног богословског факултета, Филозофског факултета и других факултета Универзитета у Београду. Полазници Летње школе „Сусрет науке и вере“ имали су привилегију да, дан пре почетка предавања (13. септембар 2015.), буду позвани на обележавање јеврејске Нove године Рош Хашана у београдској Синагоги Сукат Шалом.

Програм на Правном факултету Универзитета у Београду почeo је у понедељак 14. септембра 2015. када су се уводним речима у преподневној сесији студентима обратили продекан Правног факултета

проф. др Слободан Марковић и универзитетски омбудсман проф. др Бранко Ракић који су подвукли значај међуверских активности на Универзитету у Београду. Професор Ракић је истакао да ће бити интензивиран међуверски дијалог у оквиру Универзитета у Београду како би се и тим путем неговоа традиционално добар међуверски однос у нашој земљи. Студенте и предаваче је поздравио и генерални секретар Исламске заједнице Србије ефендија Елдин Ашћерић.

Уводна предавања су одржали Епископ топлички Српске Православне Цркве Арсеније (Главчић) и директор Института за новију историју Србије др Миле Ђелјаџ. Владика Арсеније, викар Српског Патријарха, говорио је о односу вере и знања. Потом је др Миле Ђелјаџ одржао предавање под насловом „Искушење мултиконфесионалне војске: Србија и Краљевина Југославија“ којим је показао колико су темељне пажње осетљивим темама давале власти

Кнежевине Србије, Краљевине Србије и Краљевине Југославије.

Поподневни програм је одржан у Бајракли џамији и седишту Исламске заједнице Србије у Београду. Студентима је предавање о прожимању науке и вере одржao муфтија србијански Исламске заједнице Србије Мухамед Јусуф-спахић. Следио је кратак концерт муслиманских верских песама – илихија. Потом је у Бајракли џамији студенте примио имам Рамадан Мехмеди који им је говорио о том верском и историјском здању муслимана Београда и Србије и исламским обичајима.

Програм Летње школе „Сусрет науке и вере“ је настављен у уторак 15. септембра 2015. У преподневном програму студенте је поздравио београдски надбискуп Римокатоличке цркве у Србији монсињор Станислав Хочевар. Предавања су одржали велечасни мр Александар Нинковић, свештеник Римокатоличке цркве, и академик проф. др Љубодраг Ди-

мић с Катедре за историју Југославије Филозофског факултета у Београду. Ставови велечасног Нинковића и предавање професора Димића „Римокатолички клерикализам у Краљевини Југославији“ били су инспиративни за дебату о темама које се могу везати за однос наших државних органа и Римокатоличке цркве у прошлости и садашњости.

Током поподневног програма студенте је у седишту Београдске надбискупије Римокатоличке цркве примио надбискуп Станислав Хочевар. Монсињор Хочевар је током разгledања историјског здања Београдске надбискупије студентима одржао предавање о повести зграде која је до 1914. била Амбасада Аустроугарске у Краљевини Србији. Студенти су посетили и просторију у којој је председник Владе

Краљевине Србије Никола Пашић одбио ултиматум Аустроугарске. Приказан је и документарни филм о прошлости и садашњости Београдске надбискупије, представљена је њена издавачка и хуманитарна делатност.

Трећег дана Летње школе „Сусрет науке и вере“ у среду **16. септембра 2015.** студентима су преподневна предавања на Правном факултету одржали директор Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама Министарства правде Републике Србије др Милета Радојевић који је говорио о односу и сарадњи државних органа с Црквама и верским заједницама, затим научни саветник Института за новију историју Србије др Радмила Радић с темом „Успон и пад међуверског дијалога у југословенској држави“, др Александар Прашчевић из Одељења за међуцрквене односе Српске Православне Цркве који је предавање насловио „Историја хришћанско-муслиманског дијалога под окриљем Светског Савета Цркава“ и мр Душан Ракитић чија

је тема била „Сусрет слободе вере и забране дискриминације у демократском друштву“.

Поподневни пријем је одржан у згради Српске Патријаршије где је студенте Универзитета у Београду угостио Владика топлички Арсеније. Студенти су потом посетили Музеј Српске Православне Цркве кроз који је стручно провео управник музеја Владимир Радовановић.

Пријем студената Универзитета у Београду код Владике топличког Арсенија (16. септембар 2015)

Четвртог дана Летње школе „Сусрет науке и вере“ у четвртак **17. септембра 2015.** на Правном факултету су, у преподневном делу, такође приказане разнородне теме: доцент др Раствко Јовић с Православног богословског факултета Универзитета у Београду – „Однос вере и науке: образовање“; др Миха Ђурковић, виши научни сарадник Института за европске студије – „Хришћанство и политичка теорија“; др Александар Раковић, научни сарадник Института за новију историју Србије – „Република Србија на мапи међуверског дијалога“; др Марко Николић, научни сарадник Института за међународну политику и привреду – „Екуменизам и савремени односи Српске православне цркве и Римокатоличке цркве“.

Током поподнева студенте је у Синагоги Сукат Шалом примио рабин Исак Асиел који је говорио о верском животу и обичајима Јевреја. Потом је кратак концерт јеврејских песама извео кантор Стефан Сабљић.

Петог дана Летње школе „Сусрет науке и вере“ у петак **18. септембра 2015.** у преподневном делу програма на Правном факултету говорили су: проф. др Дејан Раковић с Електротехничког факултета Универзитета у Београду на тему „Квантно-холографске основе психосоматике и духовности: прилог упоредном истраживању науке и религије“; рабин Исак Асиел о укрштању науке и вере; доц. др Александар Ђаковац с Православног богословског факултета Универзитета у Београду о теми „Теологија и наука у савременом свету – православна перспектива“; директор Хришћанског културног центра „др Радован Биговић“ Благоје Пантелић с темом „Криза, вера и одговорност“; доц. др Војислав Станимировић с Правног факултета Универзитета у Београду говорио је о уводу у исламско право.

У поподневном делу програма проф. др Сима Аврамовић, декан Правног факултета Универзитета у Београду, поделио је полазницима сертификате о успешном завршеној летњој школи. Професор Аврамовић је посебно изразио задовољство што је интересовање студената за верске теме било несвакидашње. Студентима који буду написали најквалитетније есеје о верским темама биће омогућено учешће на Трећем међуверском дијалогу Србије и Индонезије у новембру 2015, а Управа за сарадњу с Црквама и верским заједницама наградиће три најбоља есеја.

Организатори Летње школе „Сусрет науке и вере“ се за помоћ у организацији захваљују јереју Владимиру Вранићу и ђакону Александру Секулићу из Кабинета Патријарха Српског, Ивану Бановићу из Секретаријата Београдске надбискупије, Муедибу Шахиновићу из Исламске заједнице Србије и колегиници Александри Трифковић за са организацију.

На Православном богословском факултету
Универзитета у Београду

Научна конференција поводом отварања Библијског института

Православни богословски факултет Универзитета у Београду је од 10. до 13. септембра 2015. године био домаћин међународне научне конференције на којој су учествовали савремени библисти. Значај овог скupa посвећеног тематици библијског богословља, одржаног под насловом „Христос свештених повести“, састоји се у интерактивном сагледавању Христовог лика у свештеним повестима библијских писаца из углова различитих црквених традиција и богословских и егзегетских школа, што је заправо био својеврстан сусрет источних и западних егзегета и библиста окупљених на овој конференцији.

Овом конференцијом је званично отворен први српски Библијски институт при ПБФ БУ. Истовремено, конференција је била начин да се српски библисти, професори и асистенти са београдског Православног богословског факултета захвале новозаветнику са Универзитета у Берну, професору Улриху Луцу, на томе што је одлучио да новооснованом Библијском институту поклони своју богату библиотеку. Уз то, овај скуп је протекао у знаку благарења Епископу бачком др Иринеју Буловићу на доприносу српској новозаветној науци кроз његову професорску службу.

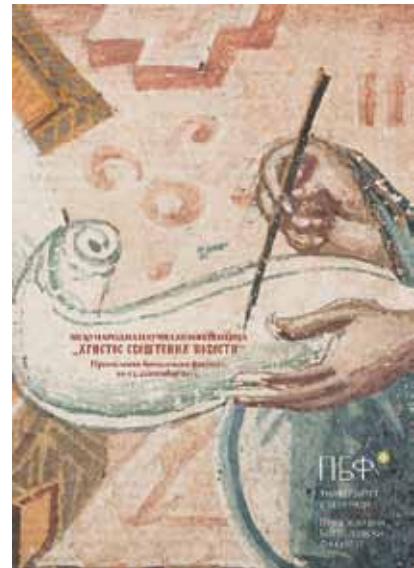
Програм рада ове међународне конференције – на којој су учествовали православни, римокатолички, старокатолички и протестантски библисти из Србије, Грчке, Русије, Бугарске, Словеније, Швајцарске, Немачке и Шпаније – обухватао је осам предавања на тему библијских свештених повести о Христу у којима су учесници износили своје

виђење задате проблематике, за којима су следили одговор неког од учесника на исту тему и дискусија; поред учешћа на радном делу конференције, библисти су време проводили и у неформалном дружењу и дискутовању.

У четвртак, 10. септембра поподне, регистрацијом и пријемом учесника отпочела је Међународна научна конференција „Христос свештених повести“. Свечано отварање одржано је у амфитеатру ПБФ у 18 часова.

Уводном речју учесницима се најпре обратиоprotoјереј-ставрофор проф. др Драгомир Сандо, продекан ПБФ. У свом излагању проф. Сандо је изразио своје радовање због тога што су се под кровом највише научно-богословске институције наше Цркве окупила велика имена хришћанског богословља, која дају огроман научни допринос библистици, заблагодаривши потом свима који су се бавили библистиком у нашој Цркви, посебно на Катедри Светог Писма на ПБФ. Проф. Сандо се у име Наставно-научног већа ПБФ и наше Цркве у целини захвалио професору Универзитета у Берну др Улриху Луцу, који је своју библиотеку од 6.000 књига поклонио Библијском институту. „То је истовремено најдражи и највећи дар који је могао да се додги на прагу рада новопосталог Института. Хвала Вам поштовани професоре!“ – рекао је о. Драгомир Сандо.

Потом се окупљенима обратио викарни Епископ топлички Арсеније, преносећи им благослов и поздраве Патријарха српског Иринеја. Владика Арсеније је истакао је ова конференција не само сусрет библиста

и теолога, већ пре свега сусрет источне и западне хришћанске браће сабране да би истраживали Писма која сведоче о Спаситељу. Он се посебно осврнуо на отварање првог српског Библијског института, истакавши да ће датум отварања остати упамћен у историји српске теологије, заблагодаривши професору Улриху Луцу на подршци и вредном поклону. Напослетку, Епископ Арсеније је заблагодарио и Епископу Иринеју: „Желео бих овом приликом да у име Његове Светости и у своје лично име, изразим најсрдчнију благодарност Епископу бачком Г. Иринеју на доприносу српској новозаветној науци кроз свој дугогодишњи професорски рад, чега је резултат први српски Библијски институт. Епископ Иринеј је током свог рада дао немерив допринос развоју савремене српске теологије у целини образујући многе генерације младих теолога, међу којима су данас бројни архијереји, професори, научни радници, у духу светотоачког, предањског богословља дајући свemu дубоки лични печат“ – казао је Еп. Арсеније.

Уследило је поздравно обраћање Епископа бачког проф. др Иринеја Буловића, који је казао да за ПБФ УБ представља изузетну част и задовољство то што има прилику да буде домаћин међународне конференције на увек актуелну тему библијског богословља „Христос свештених повести“. Према речима Еп. Ири-

неја, оснивање и свечано отварање првог српског Библијског института, научноистраживачке институције ПБФ, историјски је тренутак у животу Српске Православне Цркве и српског народа. Еп. Иринеј је, између осталога, рекао: „Овај Институт ће, с помоћу Божјом, сабирати богословску младост наше распете и расуте нације, а његови сарадници ће, уверен сам, предано радити на научноистраживачком пољу, на неговању и унапређивању библијских наука и на надахњивању наших суграђана речју Божијом. Тако ћемо, по мери могућности, наставити путем наших предака и претходника, почев од Свете и равноапостолне браће Кирила и Методија, затим Климента и Наума, првих радника на словенском Светом Писму, па онда, преко Светих Симеона и Саве, Немањића и Лазара, све до нових дана и до наших највећих теолога и професора, међу њима и светих наше Цркве, попут Епископа Николаја Велимировића и Архимандрита Јустина Поповића.“

За Еп. Иринејем на говорницу је иступио проф. др Предраг Драгутиновић, који је представио Библијски институт, најпре се захваливши Еп. Иринеју и проф. Улриху Луцу, кључним личностима које су заслужне за оснивање овог Института, као и колегама са Групе за библијско богословље – Родољубу Кубату, Владану Таталовићу и Ненаду Божовићу. Према речима проф. Драгутиновића, циљеви Библијског института су следећи:

- 1) оснивање библијске библиотеке која ће бити на располагању нашим постдипломцима и члановима академске заједнице, за њихов научни рад;
- 2) отпочињање научних пројекта на нивоу националне и интернационалне сарадње;

Проф. др Улрих Луц, рођен 1938. г., професор је Универзитета у Берну у пензији. Један је од најплоднијих истраживача Новог Завета из друге половине 20. и с почетка 21. века. Његова дела преведена су са немачког на десетине светских језика. Проф. Луц носилац је десет почасних доктората, а широј академској заједници познат је као водећи истраживач на пољу Јеванђеља по Матеју. Покретач је многих пројекта усмерених на академску подршку православним земљама Источне Европе. Његово залагање одиграло је кључну улогу у оснивању модерних библиотека из области библистике у православним срединама (Софија, Петроград, Београд).

3) интердисциплинарни приступ истраживањима ради суочавања са савременим изазовима и рад на очувању достојанства људског живота у времену у којима живимо;

4) помоћ вероучитељима да користе Свето Писмо у школској пракси, односно унапређивање наставних планова и програма на оним тачкама у којима они укључују Библију;

5) покретање издавачке делатности која би се концентрисала на преводе ударних наслова из области библијских студија, као и на радове српских аутора из исте области.

„Даљи издавачки планови залазе у оснивање едиције која би била посвећена објављивању докторских дисертација из домена библијских студија, док је један годишњи научни часопис Библијског института нешто о чему сви заједно сањамо“ – рекао је проф. Драгутиновић, додавши следеће: „Ови циљеви су део визије. То је велики подухват, а да бисмо постигли ове циљеве, морамо ићи корак по корак. Немамо илузију о томе какав нас посао чека. Било како било, растући број постдипломца на нашој Групи, као и добар број наших постдипломата у иностранству, залог су светлије будућности.“

Потом је професору Луцу уручена плакета захвалности. Бираним речима професору Луцу обратио се

Еп. Иринеј; видно дирнут, професор Луц се одговарајући захвалио, рекавши између осталог да је срећан што ће његова лична библиотека – сада у оквиру библиотеке Института – бити коришћена за научна истраживања и унапређење библијске науке.

У наставку се предавањем на тему „Библијске студије и важност екуменске повезаности“ учесницима конференције обратио Јоханес Оелдеман, директор Института за екуменско богословље Јохана Адама Милера у Падерборну (Немачка), који је истакао да отварањем Библијског института међународном конференцијом библијских теолога, ПБФ шаље јасан сигнал да теолошко истраживање високог научног ранга у 21. веку може бити успешно једино уколико смо спремни на размену знања изван граница култура и деноминација. Према његовим речима, таква размена знања кроз екуменску сарадњу нужан је предуслов библијских истраживања, јер „темељно егзегетско истраживање је данас могуће једино уколико уважимо рад и библијске коментаре колега из других земаља и Цркава“.

У сличном духу било је и наредно излагање – под насловом „Повест откривених истоветности“ – којим се окупљенима обратио професор

др Урс фон Аркс са Универзитета у Берну (Швајцарска), говорећи о историји повезаности српског богословља и ПБФ у Београду са Старокатоличким богословским факултетом Универзитета у Берну, тј. о историји сарадње Српске Православне Цркве са Швајцарском Старокатоличком Црквом, која траје више од једног века. Наиме, многи српски богослови који су студирали на Старокатоличком богословском факултету у Берну касније су постали професори ПБФ у Београду и знаменити клирици наше Цркве. Међу српским теолозима који су студирали на овој високошколској установи налазе се Св. Вл. Николај Велимировић, Радивој Јосић, Јордан П. Илић, Димитрије Димитријевић, Ђоко Слијепчевић, Емилијан Чарнић, Епископ шумадијски Сава (Вуковић), Прибислав Симић, Радомир Ракић, Митр. Амфилохије Радовић, Драган Милић, Илија Томић, Предраг Драгутиновић, и тренутно Милан Кострешевић.

Потом су учесници конференције и гости из амфитеатра ПБФ прешли у Библијски институт, и уследили су благосиљање и обиласак библиотеке и просторија новоотвореног Библијског института.

У петак, 11. септембра, предавањем на тему „Христос Матејеве повести“, које је одржао проф. др Улрих Луц са Универзитета у Берну, почeo је радни део конференције. Професор Луц се, приступајући питању из перспективе протестантске богословске мисли, осврнуо на примитивну или провокативну христологију Јеванђеља по Матеју, јер је повест о Христу код Матеја повест о Богу, што је за Јевреје из новозаветног периода био камен спотицања и саблазан.

Доц. др Франц Тот са Универзитета у Цириху (Швајцарска) се надовезао на предавање проф. Луца,

одговарајући својим коментаром, додајући да је Матејева повест о Христу истовремено и повест заједнице, односно да се таквој повести не може приступати споља, већ пре „изнутра“, односно из контекста заједнице која захваљујући искуству може да разуме и интерпретира библијску повест. Овакав приступ се приближава православном разумевању Светог Писма као документа Цркве, што је приметио и доц. др Тот, позивајући се на речи православног богослова Ендрјуја Лаута о неопходности разумевања Св. Писма као књиге која се у Цркви вековима чита, тумачи и актуализује.

Уследило је предавање на тему „Христос Маркове повести“ које је одржао православни библиста проф. др Јоанис Каравидопулос са Универзитета у Солуну. Проф. Каравидопулос се усредсредио на називе који су додељени Христу у Јеванђељу по Марку – на термине који су у јудејској апокалиптичкој литератури имали кључно и дубоко значење а који су у марковској христологији везани за Христову личност: Син Божији, Син Човечији, Страдални Слуга Божији, затим титула *Χριστός*, Господ, те веома сугестивно „Ја Сам“ које се наслања на старозаветну Божију објаву Мојсију, и титуле Учитеља и Пророка – које Марко везује за Христа.

На излагање проф. Каравидопулоса и његове увиде надовезао се најпре римокатолички богослов проф. др Максимилијан Матјаж са Универзитета у Марибору (Словенија), а затим и други учесници конференције.

Предавање „Христос Исајине повести“ било је следеће, а одржао га је проф. др Тобијас Никлас са Универзитета у Регензбургу (Немачка) полазећи из западне римокатоличке перспективе, најпре указујући на новозаветно и ранохришћанско разумевање старозаветних пророштава која су, према хришћанској интерпретацији, у Христу испуњена. Проф. Никлас се највише усредсредио на стихове из 7. и 9. главе Књиге Пророка Исаје, наиме на стихове о рођењу Емануила Ис. 7, 14) и Кнеза мира (Ис. 9, 6), и на употребу ових

стихова код писаца Новог Завета и раних хришћана.

На предавање проф. Никласа надовезао се проф. др Ерик Ејникел, такође са Универзитета у Регензбургу, продубивши неке теме које је Никлас начео – посебно се осврћући на оно што се у савременом богословљу зове „теологија замене“, односно суперсесионизам (тј. учење да је Црква замена за старозаветни Израиљ), и на историју отклона од оваквог схватања која је започета од Калвиновог наследника Безе у 16. веку, и развијала се даље најпре преко енглеских пијетиста и других, те на претпоставке и изазове који – с обзиром на историју компликованих односа – стоје пред хришћанско-јеврејским дијалогом.

Након поподневне паузе, у вечерњим сатима, предавање под насловом „Христос повести о рођењству“ одржао је римокатолички библиста проф. др Арманд Пуих Тарех са Универзитета у Барселони (Шпанија), говорећи о повестима о рођењу Спаситељевом у Јеванђељу по Матеју (Мт. 1–2) и у Јеванђељу по Луки (Лк. 1–2). Према речима проф. Пуиха, јеванђељски извештаји о рођењу и детињству Христовом су више од поучне приче и свакако много више од пуког фактографског набрајања чињеница о Рођењу Христовом: оне су у служби увођења у велике богословске теме које су даље обрађивање и развијање у остатку сваког Јеванђеља.

Проф. др Екатерини Цаламбуни са Универзитета у Солуну (Грчка) се својим одговором надовезала на излагање проф. Пуиха, указујући на то да поред заједничких тема и детаља – девојаштва Богородичиног, давидовског порекла Јосифовог, улоге анђела, улоге Духа Светога итд. – постоје и неке разлике између ове две повести (рецимо различите генеалогије, Јосифова улога код Матеја а одсуство код Луке, помињање Јована Крститеља код Луке итд.); неоспорно је, међутим, да је у оба извештаја Христос представљен као главна личност, а Његов живот и дела као извршење божанског домостроја спасења. Поменуте разлике између јеванђељских по-

Фотографије: Иван Јовановић и Ђакон Драган С. Танасијевић

вести, односно унеколико другачије разумевање историје спасења, према решењу које је предложила проф. Цаламбуни, одражава начин и сврху коришћења Старог Завета тј. библијских текстова код двојице јеванђелиста, који се обраћају различитој публици – Матеј хришћанима из јudeјства а Лука хришћанима нејudeјског порекла.

У суботу, 12. септембра, предавање на тему „Христос Лукине повести“ одржао је евангелистички библиста проф. др Јенс Шретер са Универзитета у Берлину (Немачка). Проф. Шретер се осврнуо на својеврсну „двострукост“ Лукиних извештаја – с једне стране на биографски извештај о Христу у Јеванђељу по Луки, и с друге на историографски извештај о ширењу хришћанске поруке у Делима апостолским, те на богословско јединство ова два извештаја, која је писац наменио „Теофилу“.

У одговору на предавање проф. Шретера, који је започет бираним речима хвале, др Волфганг Грунштодл са Универзитета у Вуперталу (Немачка) додао је неколико напомена из перспективе римокатоличког библијског богословља, указујући на јединство Лукиних повести, илуралишћети христолошких формулатија код овог новозаветног писца, те гвостирути развој лукијанских повести.

Предавањем „Христос Јованове повести“ присутним се обратио проф. др Христос Караколис са Универзитета у Атини (Грчка). У свом излагању проф. Караколис је указао на више нивоа који постоје у јовановском излагању: први – који обухвата оно што други кажу о Христу, други – који се тиче објашња-

вања догађаја из Христовог живота као испуњења старозаветних пророштава и праслика, трећи – који садржи саме Христове речи, и четврти – који се састоји од приповедачевих коментара.

На излагање проф. Караколиса надовезао се др Владан Таталовић, асистент на Православном богословском факултету Универзитета у Београду.

После паузе, у суботу поподне је предавање на тему „Христос повести Давидових Псалама“ одржао проф. др Михаил Сељезнов са Московског универзитета (Русија). Проф. Сељезнов је указао на то да је Псалтир врло цитиран у новозаветним текстовима (укупно 67 директних цитата из Псалтира налази се у НЗ, што чини Псалтир најцитиранијом књигом у Новом Завету), као и на то да су бројни наводи из Псалтира у новозаветном контексту примењени на Христа. Посебну пажњу проф. Сељезнов поклонио је мотиву Страдалног Слуге Божијег

у Псалтиру, као и повезаности новозаветних приповести о страдању Христовом са Псалмима, осврнувши се напослетку на стихове из Пс. 22, 1 које Христос узвикује на крсту (Мк. 15, 34 и Мт. 27, 46: „Боже, Боже мој...“), односно на историју езгегезе ових стихова и последице исте по богословље.

На његово предавање одговором се надовезао асистент Ненад Божовић са ПБФ у Београду, који је започео дискусију о односу савременог и традиционалног тумачења Мк. 15, 34 и Мт. 27, 46, у контексту православног учења о нестрадалности Логоса Божијег с једне стране, и светла које је на распетог Христа и Његове патње бацио многострадални 20. век.

Предавањем под насловом „Христос Павлове повести“ евангелистички библиста проф. др Карл Вилхелм Нибур са Универзитета у Јени (Немачка) скренуо је пажњу на христологију Апостола Павла, најпре на импликације коришћења назива ‘Исус’ у Павловим списима – што је образац најранијег хришћанског вероисповедања, те на друге називе које Павле користи за Христа: Месија – Христос, Син Божији, „рођен од жене“, „Слуга обрезања“.

Уследио је одговор на његово предавање из православне перспективе, односно обраћање проф. др Теодора Стоичева са Универзитета у Варни (Бугарска) учесницима конференције.

Завршним рефлексијама и закључним обраћањем, радни део конференције затворили су проф. др Христос Караколис и др Предраг Драгутиновић, а потом је уследила свечана вечера.

У недељу, 13. септембра, учесници конференције били су на једнодневној екскурзији у Новом Саду и у манастиру Ковиљ, а по завршетку ове екскурзије, у понедељак, 14. септембра уследио је одлазак учесника.

М. Петровић

Делегација СПЦ у Клуж-Напоки

Патријарх румунски Данило након предавања Архим. Захарије

Свечано затварање Сусрета православне омладине

Европски сусрет православне омладине

Европски сусрет православне омладине одржан је од 4. до 7. септембра у Клуж-Напоки, овогодишњој европској престоници младих. Овом интернационалном свеправославном догађају присуствовало је више хиљада младих људи из Србије, Русије, Украјине, Јордана, Сирије, Палестине, Турске, Грчке, Бугарске, Македоније, Албаније, Кипра, као и из већине епархија Румунске Православне Цркве из земље и расејања.

Свечаност отварања скупа уприличена је на Тргу Аврама Јанкуа, испред митрополитске катедrale, где су окупљене поздравили државни секретар за вере, ректор Универзитета, градоначелник Клуж-Напоке и други званичници. На крају су се присутнима обратили Митрополит Клужа, Марамуреша и Салаја Г. Андреј и поглавар Румунске Православне Цркве Његова Светост Патријарх Данило, чијим благословом је овај догађај званично и почeo.

Патријарх Данило је у своме говору истакао чињеницу да је Црква позвана да посвети посебну пажњу младим људима и да је улагање у младост најважнија мисија Цркве. „У секуларном друштву у коме су верске и духовне вредности маргинализоване, док слобода више није повезана са одговорношћу, многи млади људи су збуњени, без идеала, без жеље да студирају, без жеље да раде... Тешкоће са којима се суочавају млади људи у савременом друштву су економске природе, као и моралне и духовно-религијске природе. Суочена са овим

проблемима, Црква је позвана да обрati посебну пажњу на младе људе и да интензивира своју пастирско-мисионарску делатност.“ На крају беседе, Патријарх Данило је позвао младе да буду сведоци Христове љубави за човечанство и мисионари Цркве у Европи и свету, као и да негују мир и сарадњу међу народима.

Учесници су поред свакодневних заједничких јутарњих и вечерњих молитава произношених на различитим језицима, имали организована предавања и концерте, посете музејима и културно-историјским споменицима града домаћина овог сусрета. Такође су учествовали у дебатама, које су се одвијале у мањим мешовитим групама, на теме савремених изазова пред којима се млад човек данашњице налази. Посебно место имало је предавање Архимандрита Захарије Захаруа, игумана ма-

настира у Есексу, ученика Светог старца Софронија Сахарова, на тему „Наши међусобни односи у светlosti нашег односа са Богом“.

Круна овогодишњег Сусрета православне омладине, била је недељна Света Литургија којом је началствовао Његова Светост Патријарх Данило, уз саслуживање више епископа и свештеника из Русије, Украјине, Јордана и других земаља.

Догађај је свечано затворен церемонијом предаје бакље делегацији Букурешта, која ће 2016. године бити домаћин Европског сусрета православне омладине.

Света Литургија испред Саборног храма Успења Пресвете Богородице у Клуж-Напоки

У Архиепископији
богорадско-карловачкој

Високо признање добротворима

Прославу 235-годишњице богослужбеног трајања једног од најстаријих храмова у АЕМ, Храма Рођења Пресвете Богородице у Земуну, на дан славе, 21. септембра 2015, обележило је величанствено молитвено и народно сабрање.

Црква Пресвете Богородице – Богородичина црква је највећи храм у старом језгру Земуна, једнобродна, са плитким певничким просторима и витким двоспратним звоником који излази из западне фасаде. Изградња ове цркве започета је 1774. г. за потребе српске и грчке заједнице у Земуну, а завршена 1779. године. Првобитно је изграђена без звоника, задржавајући неке традиционалне српско-византијске елементе, слично старијим православним црквама у Војводини. Године 1880. изграђен је звоник на западној страни, а црква је темељно реконструисана. Испод звоника, и данас се налази се укопан депозиторијум за одлагање костију, према правилима која се и данас поштују у Грчкој Православној Цркви, првенствено у манастирима Свете Горе.

На прелазу XVIII у XIX век изграђен је богато изрезбарен барокни иконостас који је резао пилтор Аксентије Марковић, са радовима иконописца и сликара класицизма Арсенија Теодоровића. Црква је рестаурирана током 2000–2001. године, када је обновљено зидно сликарство, постављен нови под и подно грејање. Црква представља целину са Домом Српске православне црквене општине, са којим дели исту парцелу.

На дан славе ове цркве, са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја, Светом Архијерејском Литургијом је началствовао, уз саслуживање више свештеника и ђакона Архиепископије

богорадско-карловачке, Епископ топлички Арсеније.

На почетку Свете Литургије Владика Арсеније је рукопроизвео Стојана Лазића у чин чтеца. Након Свете Литургије на којој се причестило неколико стотина верника, уследила је свечана литија око храма и ломљење славског колача.

Потом је Преосвећени Епископ Арсеније уручио високо одликовање Српске Православне Цркве, Орден Светог Саве трећег степена Стојану Цветковићу и Предрагу Ђурићу, које је њима двојица доделио Св. Арх. Синод СПЦ за делатну љубав према Светој Мајци Цркви, нарочито показану несебичним залагањем и материјалним помагањем у обнови Храма Рождества Пресвете Богородице

у Земуну. Орден им је додељен на предлог протојереја-ставрофора Боже Бакаљића, старешине овог храма. Њих двојица су се истакли ревношћу за све време обнове Цркве Рођења Пресвете Богородице својим саветима, радном, финансијском, материјалном и моралном подршком, без чега храм не би био обновљен. Они нису добротвори само Богородичине цркве у Земуну, већ и бројних других парохијских цркава и манастира.

У име братства храма и парохијана, старешина храма протојереј-ставрофор Божо Бакаљић је срдачно заблагодарио Епископу Арсенију на љубави коју је показао и на благословима Његове Светости које је пренео окупљеном народу.

Олга Стојановић

Које био прата Милутин, отац Николе Тесле?

– 1. део –

Порекло родитеља Николе Тесле: „Колијевка мојих дједова, Краљевина Србија...“

(Порекло породице и презимена Тесла)

Милован Матић

Недавно је, у издању манастира Студеница, изашла књига аутора Милована Матића *Српски прошта Милутин Тесла (1819–1879), отац Николе Тесле*. Ова студија нам чини могућим да појмимо на који начин се појавио један од највећих генија у историји човечанства – Никола Тесла. Овај проналазач није се појавио изненада нити незнано откуда. Никола Тесла је био изданак дубоко усађеног и квалитетног корена. Његов отац је био својеврсни геније: песник, хуманиста и просветитељ, дипломата, интелектуалац, полиглота, љубитељ природних наука, српски национални радник, а изнад свега молитвеник – православни свештеник. Међу прецима и најближим рођацима, како по оцу тако и по мајци, велики Никола Тесла има неколико десетина православних свештеника, неколико монаха и једног Епископа, рођеног ујака – Митрополита дабробосанског.

„**П**резиме Тесла старо је више од два и по века. Пре тога презиме или породично име, било је **Драганић**. Име Тесла у чисто дословном значењу, занатлијско је име, као Ковачевић или Дрводељић. Постоји предање у породици Драганића да су члановима једне гране издели надимак ‘тесла’ због једне наследне особине са које су безмало сви имали врло широке, крупне и истурене предње зубе који су много личили на троугасто сечиво дрводељске секире“, записао је Џон О'Нил речи Николе Тесле, додајући још да породица Тесла води порекло из западног дела Србије и да је дала подједнаки број официра и свештеника. Теслина крсна слава је Свети Ђорђе.

Џон О'Нил нам је оставио податак да Драганићи (Тесле) потичу из западне Србије. Сам Никола Тесла је првих дана ју-

на 1892. године у Пешти, депутацији српске владе (од које је примио позив за посету Србији), изјавио: „**Колијевка мојих дједова, Краљевина Србија...!**“ **Само ових пет речи** пустила је цензорска рука у штампу, иза које следи десет празних редова испуњених тачкицама, које су штампане у забрањеном броју загребачког Србобрана.¹

Извештач Србобрана из Београда пише о предстојећој посети Николе Тесле главном граду Србије. Уредништво овог листа насловљава текст на својој другој страни уобичајеним насловом: „Србија: Београд: 20. маја: Допис“. Али се овај 41. број од 4. јуна (по нов. кал.) цензурише, тј. забрањује са образложењем и судском пресудом која је донета три дана касније, 7. јуна и објављена у званичним државним

Народним новинама, тек 11. јула 1892. године, и гласи:

„У име Њег. ц. и кр. апоштолског Величанства! Кр. судбени стол у Загребу закључио је на предлог кр. државнога одвјетништва у Загребу, да тископис одтискан у повременом часопису Србобран од 4. липња 1892, број 41, под насловом: „Србија“ и то ставке наводног говора Николе Тесле од „.....“ до „свога земљака“, твори учин злочинства сметања јавнога мира означена у §. 85. Стога се изриче забрана даљњега разпачавања реченога тискописа, заплиена се потврђује, заплиењени примјерци имаду се уништити, а пресуда ова има се прогласити на челу првог будућег броја часописа.

Разлози: читавим смјером и садржајем поменутог тискописа настоји се раздражити на мржњу и презирање против начину влада-

¹ Допис из Београда, Србобран (Загреб) – Год. IX, бр. 41 (23. мај/4. јун 1892), 2.

Протојереј Милутин Тесла (Радуч 1819 – Госпич 1879) је дуго у неправедном и неоправданом забораву. Близу осамдесет година није му посвећен ниједан рад, ничег новог нисмо сазнали о њему. Крајње је време да се ово исправи.

ња и управи државној, што твори учин злочинства сметања јавнога мира, означен у §. 65. к. з.

Пресуда оснива се на §§. 6., 8. и 12. т. п. и §§. 32., 33. и 34. т. з. Кр. судбени стол.

У Загребу, 7. липња 1892.
В. Цуцулић.²

Никола Тесла је савршено добро знао одакле потиче и где су му корени када је егзактно и недвосмислено изјавио: „**Колијевка мојих дједова, Краљевина Србија...**“, а за остale детаље јавност је остала ускраћена, осим ако се у бечким архивима не пронађе овај цензурисани део инкриминисаног текста од десетак новинских редова!

Срби крајишници границари у Радучу

По попису из 1712. године у Радучу су живеле три породице Теслића. У првој кући су живели

² Narodne novine (Zagreb) – God. LVIII, br. 156 (ponedjeljak, 11. srpanj 1892), 4.

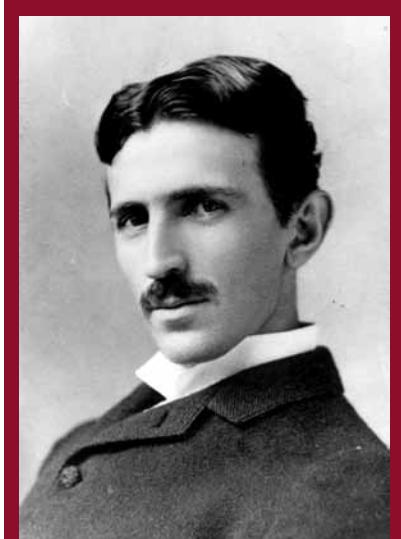
Станко, стар 35 година, и Божо, стар 50 година. У другој је био Милашин са својих 35 година, и у трећој Стојијак, стар 30. година.

„**Овај свети храм сазда се лете 1725.**“ бележи непознати летописац годину изградње цркве у Радучу посвећене Св. пророку Илији. Цркву Св. пророка Илије у Радучу су 1949. године минирале комунистичке власти, а обновљена је 1988. године. Данас припада Архијерејском намјесништву личком Православне Епархије горњокарловачке, баш као и остале цркве у местима која су везана за име Милутина Тесле, а то су Штикада, Сењ, Смиљан, Госпич и Грачац.

О свом деди, имењаку, унук Никола Тесла је записао да је био „официр који је служио у војсци великог Наполеона“. Џон О'Нил је само успутно поменуо да је Милутинов отац био официр: „Теслин отац је почeo своју каријеру у војсци, избор који одговара официрском сину; али он очевидно није наследио очеву љубав према војничком животу.“

Милутиновог оца **Николу Теслу** (деду научника Николе Тесле) налазимо у групи личких граничара који су се, заједно са својим породицама и стоком, добровољно вратили у Лику из Срема свакако пре 25. јуна 1824. године, од када потиче „Допис славонске Генералне команде“.

Други драгоценi податак потиче из књиге: Franz de Paula Julius Fras, *Vollständige Topographie der Karlsstädter Militärgrenze mit besonderer Rückkistht auf die Beschreibung der Schlosser, Ruinen, Inscriptionen und andern der dergleichen Überblebseln von Antiquitäten nach eigener Auschaung und zur Forderung der Vaterlandsliebe / Ein Versuch von Franz Julius Fras, k. u. k. Schulendirektor der Kalstadter Militärgrenze und mehreren, „Gosp. Nikola Tesla, cestovni nadzornik“*, [Zagreb] : Agram /gedruckt bei Franz Suppan, 1835, 273. Ова књига је у Хрватској позната под именом Фрањо Јулијус Фрас, *Topografija карловачке војне крајине*, тискано код Фрање Жупана.

На штапање новинара К. Мофета, 1896. године, колико језика говори, Никола Тесла је одговорио: „Не баш много, шест или седам, или осам, али мој отац је био велики лингвиста. Он је говорио осамнаест језика. Осим тога, он је био изванредан математичар“.

На 273. страници, међу именима претплатника и предбильежених, налази се и име: „**Госп. Никола Тесла, цестовни надзорник.**“

Милутинов отац Никола је имао рођеног брата, који се звао Раде Тесла, чији потомци су до недавно живели у Радучу, а има их и на много ширим просторима некадашње Југославије, као и једног рођеног брата, а чије име није познато, а који је имао два сина Симу и Јову. Никола се оженио Аном Калинић, мештанком Радуча, која је потицала из познате породице пуковника Калинића, који се као капетан помиње 1754. године.

Са Аном је Никола изродио петоро деце: синове Јосифа и Милутина, рођеног 1819. године; кћерку Станку, удату за пуковника Данила (Дану) Бранковића у Раковац (Карловац), код којих је његов унук (будући проналазач) становao за време похађања реалне гимназије; кћерку Јању, удату за Стеву Дошена у Радучу и трећу кћерку чије име није познато.

Јосиф Тесла, брат Милутинов,
Музеј Николе Тесле, Београд

Јосиф Тесла,
брат Милутинов

„Отац (Николе Тесле – прим. М. М.) му премда свештеник, забављао се радо математиком, јер је као официрски син прије богословије скупа с братом Јосифом, учио кадетску школу те је ту до некле загледао у природне науке и математику, а брат му тај Јосиф, стриц Николин, који је војничке школе довршио и официр постао, написао је неке математичке књиге, у своје време јако хваљене тако, да су биле уведене као уџбеници у неким војничким заводима. Овај је умро у Митровици као ц. кр. мајор“ – пише Б. Будисављевић.

Јосифово име се може наћи у *Војним новинама* (Беч), из 1864. године у рубрици „именовања“ када је распоређен на нову војничку дужност у Петроварадину: Grenz-Jnf.-Reg. Josef Tesla, des Peterwardeiner. На том месту је и пензионисан 1. новембра 1872. године: Nr. 79, als ganzinvalid, Josef Tesla, des Peterwardeiner Grenz-Jnf-Regt, како преноси бечка *Штампа*.

Јосиф Тесла, царско-краљевски сатник-капетан, био је претплатник на књигу Милоша Милисављевића *Гусле Милошеве или Бој Срба у Ерецетовини 1861.* која је објављена 1862. године у Панчеву.

Свештеник Милутин Тесла и његова супруга

На питање новинара К. Мофета, 1896. године, колико језика

Завршивши богословију као најбољи ђак, 1845. године, Милутин Тесла је 1846. године рукоположен за ђакона од стране Владике карлштадског Евгенија Јовановића и послат у село Штигаду код Грачаца за свештеничког помоћника. Треба знати да је Епископ пакрачки Евгеније Јовановић, уз Епископа Стефана Крагујевића, био најдоследнији борац за очување ћирилице.

Кућа у Госпићу где су Милутин и Ђука живели од 1863. године

говори, Никола Тесла је одговорио: „Не баш много, шест или седам, или осам, али мој отац је био велики лингвиста. Он је говорио **осамнаест језика**. Осим тога, он је био изванредан математичар.“

„Милутин пак, који се никако није могао с оном прећераном стегом војничком спријатељити, остави кадетију па оде у богословију у Плашки.“ Џон О'Нил о Милутиновом преласку са војне академије на богословију пише: „Теслин отац је почeo каријеру у војсци, избор који одговара официрском сину; али он очевидно није наследио очеву љубав према војничком животу.“ Сам Никола Тесла је кратко записао: „...Мој је отац био војнички васпитан попут свога брата, ... , али зачудо, касније се приклонио свештеничком позиву и у том звању стекао висок углед.“

Завршивши богословију као најбољи ђак, 1845. године, Милутин Тесла је 1846. године рукоположен за ђакона од стране Владике карлштадског Евгенија Јовановића и послат у село Штигаду код Грачаца за капелана (свештеничког помоћника). Када је и како дошло до брака између Милутина Тесле и Георгине Мандић, није познато. Вероватно се тај догађај десио у другој половини 1845. или првој 1846. године.

Георгина Мандић, (1822 – 16. април 1892) коју су чешће називали Ђурђија, запамћена је по надимку Ђука, мајка Николе Тесле, рођена је године 1822. у Горњем Грачадцу, од оца Николе Ман-

дића (1801–1868), пароха горњограчачког и мајке Софије-Соке Будисављевић. Никола и Софија Мандић имали су осморо деце, а Георгина је била најстарија. Противречна су тврђења о њеној писмености. „Необично добро памћење послужило је овој жени уместо писмености“, објашњава Џон О'Нил, али и примећује да је то било мало необично за једну свештеничку породицу. Треба знати да су „најдоследнији борци за очување ћирилице били православни свештеници, посебно карловачки и пакрачки епископи Евгеније Јовановић и Стефан Крагујевић. Посебним окружним налозима сви свештеници су били обавезни да се служе ћирилицом. Штавише, да би се ћирилица сачувала и проширила и попадије су биле дужне да је науче и њоме се служе“, па је просто несхватљиво да Милутин Тесла као ревносни свештеник није испунио ову црквену заповест!

Преминула је на Велику суботу 1892. године у Госпићу. Вест о њеној смрти и извештaje са сахране објавиле су многе српске и хрватске новине. У Загребу су најпре *Народне новине* од 25. априла донеле напис:

„У Госпићу, 20. травња. (Допис) (М а ј к а Николе Тесле). На велику суботу у 1 сат из јутра преминула је овдје мати славног учењака електротехничара Ник. Тесле, а сестра уваженог Николе (Петра) Мандића прије проте, а сада архимандрита и народног заступника.

Црква Св. Ђорђа у Госпићу,
снимио М. Матић, март 1990. г.

Позната су имена три Ђукине сестре које су такође биле удате за свештенике: Стака, удата Алатић, Марија удата Мајсторовић (са њеним сином Симом се Никола Тесла дописивао и преко њега слao новац мајци Ђуки), и треће Смиљана удата за Тому Обрадовића (свештеник у Грачаци, 1887), и браће.

Милка Тесла, удата Глумичић,
Музеј Николе Тесле, Београд

Тома Мандић (1827–1906), свештеник, рукоположен је за ђакона 1849; био војни свештеник у Котору (1861) и Дубровнику (1866), затим парох зрмањски (1862) и од 1868. парох горњо-

Јасиковац у Госпићу, надгробни споменици
Милутину и Ђуки Тесли, снимак М. Матића,
март 1990. године

грачачки; одликован је црвеним појасом а имао је кћерку Милку удату за Данета Зорића. Почетком 1891. године, добио је стипендију за Учитељску школу у Горњем Карловцу.

Паја Мандић, који је завршио Војну академију и службовао у Вараждину, а по пензионисању живео у Помазу код Сент Андреје. За њега се прича: „Лика је дала два највећа проналазача на два различита поља: Николу Теслу на пољу електричитета и мајора Пају Мандића, који је пронашао најбогатију српску миражџику Паулу, кћерку мађарског спахије Петра Лупе, кроз чије имење у Помазу, близу Пеште, је воз ишао два сата.“ Никола Тесла није наследио практичан пословни таленат Мандића.

Петар Мандић, трећи и најугледнији ујак Николе Тесле, који се замонашио под именом Николај, рођен је 1840, а преминуо 1907. године у Опатији, као Митрополит дабробосански. Богословију у Плашком завршио је с одличним успехом, а београдски Митрополит Петар Јовановић га је 15. децембра 1863. рукоположио за ђакона, а три дана касније и за презвитера и поставио га за капелана горњокарловачком пароху Филипу Добрићу. Године 1883. преминула му је јединица

Никола Тесла је првих дана јуна 1892. године у Пешти, депутацији српске владе, изјавио: „Колијевка мојих дједова, Краљевина Србија...!“ Само ових пет речи пустила је цензорска рука у штампу, иза које следи десет празних редова испуњених тачкицама, које су штампане у забрањеном броју загребачког *Србобрана*. Овај лист (број 41. од 4. јуна [по нов. кал.]) цензурише се, тј. забрањује, и заплењује се судском пресудом коју је донео „Кр. судбени стол у Загребу“ а на предлог „кр. државнога одвјетништва у Загребу“ са образложењем да је то „учин злочинства сметања јавнога мира“.

Митрополит дабробосански Николај Мандић био је рођени ујак Николе Тесле. Заједно са сестрићем Николом, који је након пет година проведених у Америци дошао по први пут у Европу и родни крај, Митрополит Николај посетио је Светску изложбу у Паризу октобра новембра 1889. године.

кћерка Марија у деветнаестој години живота. У монашки чин је ступио у манастиру Гомирју 13. маја 1891. године.

Заједно са сестрићем Николом Теслом, који је након пет година проведених у Америци дошао по први пут у Европу и родни крај, посетио је Светску изложбу у Паризу октобра новембра 1889. године.

Помињемо још једног ујака Николе Тесле, **Трифуна Мандића**. Овај је био хотелијер и поседник у Грачаци. Приминуо пре 1928. године.

У следећем броју: „Божји феномен“
пред рођење Николе Тесле

Хиљаду и седам стотина година после објављивања Миланског едикта, којим је проглашена слобода за хришћане, прогони нису престали:

Скрнављење и рушење асиријске Цркве Светог Ђорђа у Мосулу (извор: <http://shoebat.com>)

Прогон хришћана на Блиском истоку и у Африци се наставља

Владимир Марјановић

Хришћанство је данас најпрогоњенија религија у свету, иако се у секуларистичким круговима заступа другачије гледиште. Хришћани данас трпе различите облике верске дискриминације.

После ратних страхота, разарања и великих људских жртава које су проузроковали различити тоталитарни режими током XX века, вредности толеранције, слободе и равноправности, поштовања људских права проглашане су као универзалне и општеприхваћене. Иако су тоталитарне идеологије доживеле практични пораз, оне нису уништене. Док у западном свету поновно јачају радикална десница и радикална левица, исламски фундаментализам узима маха у Азији и Африци, али и у Европи и Америци.

Иако су међусобно потпуно различите, тоталитарне идеологије у суштини имају једну заједничку карактеристику, која подразумева брутално и безобзирно гажење достојанства и слободе људске личности. Историјски гледано, хришћанство (поготово источно) је често било на удару

безобзирних владара, сурових диктатора и тоталитарних режима. Ни хиљаду и седам стотина година после објављивања Миланског едикта (којим је проглашена слобода за хришћане), прогони нису престали.

Хришћанство је данас најпрогоњенија религија у свету, иако се у секуларистичким круговима заступа другачије гледиште. Хришћани данас трпе различите облике верске дискриминације у многим земљама Азије и Африке. Најдрастичнији примери долазе са Блиског истока, где интензиван прогон хришћана траје годинама.

Мучеништво „следбеника Крста“ у Африци

Припадници различитих источнохришћанских цркава изложени су суровом терору исламских екстремиста, који не праве

никакве конфесионалне разлике између православних хришћана, римокатолика, сиријских оријенталних православаца, Јермена, Асираца и других. Брутална убиства, мучења, паљења цркава, рушење древних манастира и храмова, честа је слика на територијама које контролишу исламски фундаменталисти. Читав свет остаје згрожен оваквим призорима. Један од најупечатљивијих је свакако јавно погубљење 21 коптског хришћанина фебруара 2015. године, којима су пред камерама одсечане главе. Њихова „кривица“ је била што су хришћани. Реч је о обичним људима, радницима, који су послом дошли у Либију. Њихова смрт је била мученичка. Умирали су са Христовим именом на уснама. Иконе са њиховим ликовима су већ осликане, а Коптска православна црква је покренула процес њихове канонизације.

Већ у априлу 2015, припадници Исламске државе на сличан начин убили су 28 етиопских хришћана. Групи од 12 људи је на свиреп начин одрубљена глава, а друга група од 16 људи ликвидирана је ватреним оружјем. Убијени су зато што су били „следбеници Крста“, како фундаменталисти називају хришћане.

Прогони на Блиском истоку

Хришћани у Сирији и Ираку се налазе на удару власти тзв. Исламске државе Ирака и Леванта. Тако је нпр. у Ираку од милион хришћана у последњих десет година остало свега 300 хиљада. Хришћани на поменутим територијама заједно са муслиманима живе вековима. Исламске власти у прошлости су имале релативно толерантан став према источнохришћанским црквама различитих конфесија. У прилог томе говори и пример да су многе веома старе цркве и манастири вековима сачувани, а данас су рушени, паљени и уништавани.

Отмице

Карактеристичан је пример отмице двојице епископа током 2013. године. Реч је о Митрополиту Павлу Јазигију из православне Антиохијске Патријаршије и Архиепископу Григорију Ибрахиму из оријенталне Сиријске православне цркве, о којима се и после две године од отмице ништа не зна. Слична судбина је задесила и италијанског римокатоличког језуиту Паола Далоља, који је отет јула исте године.

На мети отмичара нису само хришћански епископи и свештеници, већ и верни народ. Према подацима групе Захтев за акцију (хришћанске организације која се бори за права хришћана у Ираку и Сирији) августа 2015. године у западној Сирији, након што је Исламска држава заузела град Ал Карјетеин отето је преко 200 људи, међу којима су и же-

Рушење древног асиријског манастира Свете Јулијане у граду Ал Карјетеин
(извор: Associated Press)

не и деца. Реч је о припадницима Сиријске Православне Цркве као и Сиријске римокатоличке цркве. Постоји бојазан да ће заробљеници бити убијени или продати у робље.

Рушење древних манастира и цркава

Припадници Исламске државе су током марта 2015. године уништили много цркава и манастира у Ираку. Посебно су биле потресне слике рушења асиријског манастира Светог Ђорђа у Мосулу, где су чекићима ломљени крстови и иконе, кипови Богородице, разваљивани хришћански гробови.

Манастир Свете Јулијане који припада Асиријској римокатоличкој цркви, стар 1500 година, срушен је булдозерима недуго по освајању града Ал Карјетеин у Сирији током августа 2015. године.

Ултиматум хришћанима

Исламски фундаменталисти у областима које су под њиховом контролом пред хришћане стављају три могућности: да пређу у ислам, да плаћају посебан попрз за немусимане или да напусте земљу. Такозвани „Уговор о безбедности“ укључује забрану градње хришћанских богомольја, трговину свињским месом и вином, показивање хришћанских симбола муслиманима и сл. Наводно, исламски фун-

даменталисти заузват штите имовину хришћана. У пракси они су, ипак, изложени отмицама, трговини људима, сило-вањима, малтретирању и убијању. Многи хришћани прихватају услове уговора јер немају другог избора, осим уколико не желе да пређу на ислам или се не одселе. Свако ко се не уклопи у једну од ових класификација третиран је као непријатељ.

Постоји ли решење?

Постоје различити приступи када је реч о анализи сукоба на Блиском истоку. Према појединачним мишљењима главни кривац је политика западних земаља, према другим исламски фундаментализам, односно ауторитарно наслеђе политичких система тамошњих земаља. У овом тренутку утврђивање кривице је сецундарно. Примаран је једино хитан престанак сукоба, јер ратови узрокују проблеме и ван Блиског истока (као што је случај са избегличком кризом у Европи). Потребно је пронаћи узроци јачања исламског фундаментализма, који тренутно представља највећу претњу. Тек када се отклоне узроци нестаће и последице екстремистичког погубног деловања и за хришћане и за муслимане. Слободољубив свет не сме дозволити да се тоталитаризам у било ком виду, верском или политичком, икада више понови.

– Како нас је видео и заволео Швајцарац Рајс (39. део) –

Споменик захвалности

Антоније Ђурић

– Вечна порука уклесана на споменик на Калемегдану је:
„Волимо Француску као што је она нас волела 1914–1918.“ –

Дошао је и тај велики дан. Дан који се воли. Као што се слобода воли. Као што се отаџбина воли. Дан испуњен радошћу, благодарношћу и сузом радосницом.

Тог дана говорило се о три најдрагоценје вредности: слободи, отаџбини, Француској. Све је тим појмовима било подређено.

Датум је уписан у историју престонице и срцу народа: 11. новембар 1930. године. Дан у коме су, дванаест година раније умукли топови. Дан примирја.

Говорило се и тога дана о миру, а мислило се на минули рат, на четврогодишњи рат у коме су се сукобиле армије многих држава, кад се оружја машило око 70 милиона људи, кидишћи једни на друге до последњег даха, освајајући, или бранећи сваку стопу земље.

Рат се претворио у највећу кланицу у историји света: живот је изгубило око 12 милиона људи, а готово три пута толико остали су доживотни инвалиди.

У Србији је пала свака друга мушка глава.

У Француској – милиони жртава. Ипак, изазивачи рата, у првом реду Немачка и Аустроугарска – побеђени су.

Али, овај дан, Дан примирја, дан мира који траје дванаест година, посвећен је – Француској. Била је то свечаност какву свет није видео. Како и не би! Остварена је свеопшта, свенародна жеља: подигнут је Споменик захвалности Француској!

Историја не бележи ништа слично. Да се одликује војник, официр, државник, дипломата туђе државе – тога је било и биће. Да се странцу, чије су заслуге значајне подигне споменик – и тога је било, али да се одликује читав народ – непознато је у историји људског рода.

Одликовање за читав народ

А француски народ је тога 11. новембра 1930. године одликован: добио је највећи и најлепши орден, величанствени споменик, знамење вечног сећања, вечног поштовања и вечне захвалности.

Бронзана скулптура жене-мајке, која снажно грли и штити децу, винула се с мермерног постамента у небо изнад Калемегдана, као да бди над Београдом. Фигура мајке – чуварице огњишта, заштитнице нејаких и њихове хранитељке.

Та импозантна фигура – то је Француска.

С десне, бочне стране, у рељефу – опет мајка: на своје груди примила децу.

Деца су – српски малишани, избеглице, који су у њој нашли своју другу мајку.

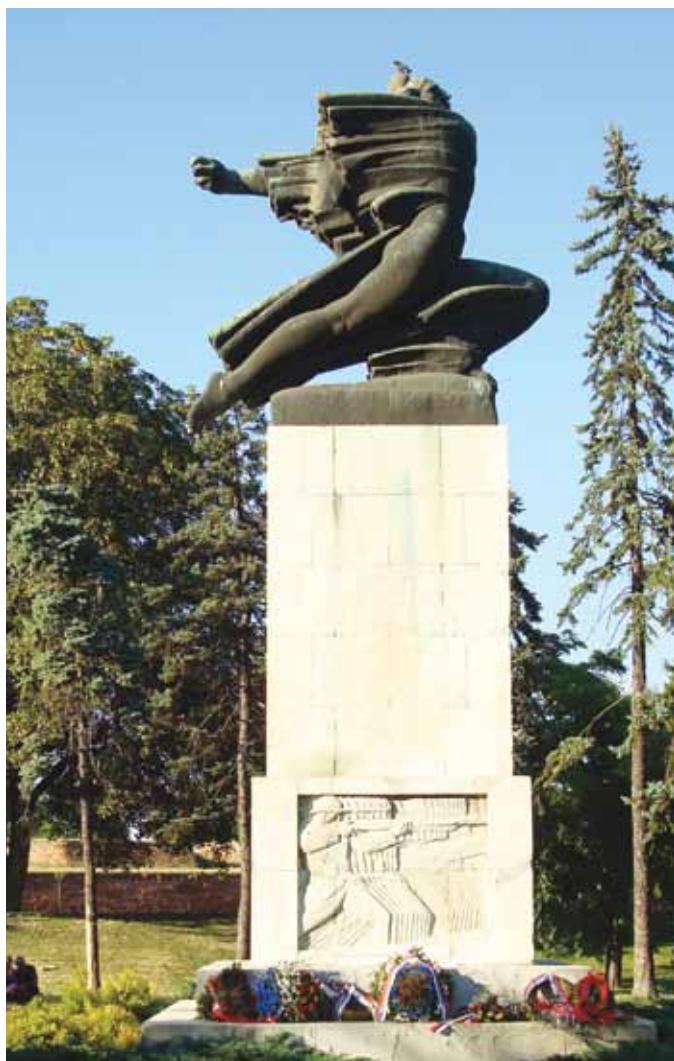
С леве стране, бочно, у рељефу – два низа војника с пушкама у висини груди: један низ са шлемовима, француски, други са шајкачама, српски.

Они штите мајку и децу.

Војници симболизују две победоносне армије у минулом рату: француску и српску.

Са западне стране поруке поколењима: „Волимо Француску као што је она нас волела 1914–1918.“

– наставиће се –

Споменик захвалности Француској на Калемегдану, постављен 11. новембра 1930. године (извор: wikimedia.org)

Rajc o Mišiћu u d'Epereu

„Франше д'Епере се користио оним што су његови претходници, нарочито генерал Сарај, створили на Солунском фронту, али је показао велику мудрост да прихвати и послуша савете једног човека који је до краја познавао своју земљу и начин да у њој води рат. Генерал (касније маршал и почасни српски војвода, прим. А. Ђ.) д'Епере је за сарадника изабрао војводу Живојина Мишића и овај је, у ствари, командовао великим победничким маневром. Томе захваљујући, дошло је до оног силовитог продора на Солунском фронту коме нису могле да одоле бугарске и немачке трупе. Србија је брзо ослобођена, а српске трупе су хитале да ослободе друге словенске народе. Аустро-Угарска се распала, а Немачка, која је Французима донела највише зла, била је принуђена да моли за мир...“

Vive la France

Опет земља дрхти у пакленој ноћи;
Опет оркан бије у брегове гневно;
Опет људска крв се без милости точи,
Исто као некад у зло доба древно.
И никад Европи нема среће, мира –
Кајзери су жедни крви, страшног пира!

И народи гину. Смрћу челик звечи;
Пустош на све стране у огњу и диму.
Умукнула песма. Хектакомба јечи.
Само Нерон срећан у несрћном Риму;
Невинашчад мрви погана му нога!
О, да л' има правде! О, да л' има Бога?

На обали Саве, Дунава и Дрине
Беше један народ, народ соко, чио;
Миран, поштен, вредан, уздигнуте главе
Љубећ родну груду, крв је реком лио.
Ал' тај народ сад је Нерону на стази,
И тиран се дрзну да га чизмом гази.

„Donnervetter einmal“ – грмну Фрања стари;
„То племе хајдука, с крвљу да се збрише.
Напред верне слуге, Бугари, Маџари;
Пашче је упорно, да га нема више!“
И на земљу свету јурнуше шакали;
И Србија паде – клецну Давид мали.

Крв му лопи с рана, једва ногом ходи;
Кроз албанско стење хладан ветар бије.
Куда, роде мили? Тај пут смрти ходи –
На Голготу црну која муње крије.
Ал' дођоше тамо добре галске виле
Прихватише борца – Францускиње миле.

И гле, Давид мали поново се диже;
Из пепела феникс бојном пољу жури.
Мој бесмртни народ нови ловор ниже;
На Кајмакчалану соко вране јури.
Живела Француска – отаџбина нова!
Тако усклик јечи од рова до рова...

Ти нас мртве диже. Свету зора свиће;
Уз Француску данас сви народи стоје;
Албијон већ гори, Америка кличе;
И кохорте Рима ко звезде се роје.
Још ударац један започетог дела,
И нова Европа заблистаће цела.

У бедем Француске, ког векови слише,
Залуд Виљем лупа своју тврду главу;
На Вердену Нерон последњи издише.
Док громови трубе часних Гала славу;
Дрхтите Нерони, страшни звони час.
Живели народи! *Vive la France!*

Брана Милосављевић,
пуковник
(Крф 1916. г., Српске новине)

– Пре 100 година –

Беда као „савезник“

Живорад Јанковић

У случају обиља део муниције би „надживео“ све браниоце. „Испалио сам три смртоносна рафала и погледао последњи сандук с муницијом. Још који рафал и крај... Нестаће муниција. Јењава и пушчана ватра. Војници изгинули. Живи немају муниције.“

По оцени теоретичара, уметност често зна да иде испред стварности. Овде се то показује на примеру – у сагледавању збивања уметник је испред професионалног војника. Писац види да је Србији за успешну одбрану потребно више од 150 хиљада савезничких војника, како мисле неки у Врховној команди. „Није могуће да Србија не настрада ... војска починиће чуда, од јунаштва, али може ли се преко чуда? ... Ова земља изненађује, она је снагом правила чудеса, али хоће ли моћи да се надвиси изнад чудеса? ... Чуда се могу да чине, али ко ће преко чуда?“

Тежиште рата и опстанак Србије нису могли заједно. Пре пропasti лако је разумети њихову жељу за борбом. Тешко је објаснити зашто тако размишљају и касније, све до краја живота. „Да смо имали бар половину оне снаге којом су располагали Немци и Аустро-Макари тешко би било представити после оних херојских борби наших војника да би они овладали прелазима на Сави и Дунаву.“ Кад жели да објасни зашто је мало песама о времену пре Косовског боја, Вук каже да је тај полом толико потресан био да се заборавило све раније. Нешто слично дешава се и сада. Савез је могао за нас да учини више – онолико и онако како то Срби размишљају, није. Клатно рата је још увек било у снажном замаху да је смиривање било далеко.

На скупу врха Савеза (децембра 1915) званично је оцењено: „Немачки напад на Србију нас је нашао неспремне, а требало је bla-

говремено да смо проучили ту могућност, и да смо имали за то готово решење, и да смо га применили према развоју догађаја.“

Овакво објашњење Србе не задовољава. Сматрају да су заслужили већу пажњу и солидарност каква постоји код Немаца. „Докле код наших противника имамо изванредне примере где најмоћнији савезник хита у помоћ другом савезнику и извлачи га из катастрофе бацајући на његов фронт дивизије, корпусе, па и читаве армије, дотле наши са-

генс рата су још увек Немци – носе се успешно истовремено са Французима, Енглезима и Русима, редовно помажу Аустрију и граде велике планове са Турцима. Уништење Србије за њих је „успутан посао“. Тако следеће, 1916. осећа се код њих „замор“. Крајем 1915. године Французи цене: „У самој Немачкој постоји нездадовољство што се за рат узимају стално старији људи као и физички доста слаби, што је живот поскупи; што је било већих губитака.“

Много шта нас дели од 1915.

За протекли век се десило толико што је у суштини само потврда онда виђеног. Немац из обести иде у освајање, трчи за сувишним и непотребним – при томе је спреман на напор и жртву као да брани своје огњиште. Не преза од злочина сваке врсте и стрељања деце по неком „ратном праву“, па зашто до сада то противче смо успут помињано и далеко од тога да је то добило неко објашњење. Много чега се прима успут, „онако“ и зато се плаћа скупа цена. Не прави се разлика између освајачког, одбрамбеног и „неутралног“ рата, ако таквог има.

Не делује потпуно убедљиво али се може претпоставити да је српска држава исто тако кобне 1813. године имала више могућности за опстанак уз мало среће. Бар тако изгледа по сведочењу проте Матије Ненадовића: „Како сте с Турцима?“ Кажемо: да се шњима бијемо и да и' се не бојимо, а скоро ће и зима два зла раставити. А Мариновић кроз плач: ‘А јадно вам ваше бијење и небојање.’“ Сто година касније светски рат

Три мешка – два завоја

Једино и највеће обиље које се борцима нуди састоји се у подели по два завоја, што дотле није практиковано. Кад је четнићата поред шаторских крила делио војницима по два завоја за ране, четник Жика Јелић подозриво махну главом и рече: „Ово није добар знак.“ И збила истога дана увече отпоче страховито бомбардовање вароши и тврђаве. „Добили смо војничко одело, по једну пушку аустријску са по три метка.“

везинци од почетка рата гледају на Србију као незнатну чинjenицу, и поред њених напора и услуга на Церу и Колубари за општу савезничку ствар. Срби тачно цене да Немци журе према Константинопољу: „За Србе и све савезнике важније је осујетити тај аустријско-немачки план него задобити ма како важну победу на другом месту. Ни то није дешавало ни покренуло... Успех, да га је у овом случају било, био би изнад уобичајеног схватања тог појма. То важи и за неуспех непријатеља. Био би то ‘двовалентни’ успех – сачувати савезника и осујетити замашне планове противника кроз само једну акцију.“

је у пуном замаху – у једном моменту на Србију се устремила огромна снага целог противничког блока.

Реално гледано, однос могућности је такав да је само удар Бугара довољан па да однос снага буде 1:1 – а Бугари су у целом том склопу сасвим „споредни“, што можда и није потпуно исправно. „Наши противници нису деца. Знали су они ратовати. Бугари се не би дали туђи у пет дана. Њихова тактика била би повлачење док им не пристигну (у помоћ) савезници. Нисмо ни ми имали такву силу да се играмо с непријатељем, нарочито кад је почeo аустро-немачки напад.“ Тако резонује Путник на крају своје каријере (1916), док маса млађих и после рата сматра да би се благовременим ударом на Бугаре постигло чудо и променио ток рата. Да нешто код тадашњих аутора није у реду сведочи и то што без разлога замерају Путнику, кад су и њему од стране владе, односно савеза, у тим намерама везане руке.

Карактеристично је да аутори избегавају да се изјасне кад треба изнети бројчани однос снага. Радије се заклањају иза набрајања врста јединица (батаљони, пукови, дивизије...), где се и човеку од струке тешко снаћи, пошто свака армија има своја правила. Чини се тако и стога што овде цифре и не говоре много. Док су оне у првом плану, онда њихов однос и није неповољан за Србију. Кад се има на уму какав састав се крије иза тих цифара, већ је друга слика... Код Срба у тај број је укључено „све од 10 до 90 година“ – како је у своје време говорио Црни Ђорђе – код противника то је војска у пуној снази, чији делови се увођењем резерве смењују и освежавају. „Бугарске дивизије првог позива биле су и сувише бројно јаке и гломазне, оне су у почетку рата (крај 1915. године) биле бројно јаке, као корпуси савезничке војске; ни они нису имали довољно артиљерије.“

Већ током 1915. до јесени губици савезника се мере милионима. То

је као неколико укупних српских војски. Тек тада следи удар на Србију. Њен положај личи на стање из песме о боју на Лозници. По речима знаменитог Филипа Вишњића командант одбране Лознице Анта Богићевић, опкољен неизбројивом силом противника сматра за потребно да разбије природно присутан страх бранилаца. Заклања се иза игре бројкама:

„О Србини, не бојте се, браћо,
Пун'те пушке, а туците Турке!
Нек је Турак' сто хиљада војске,
Нас у граду двадесет стотина,
Нека знате, разбићемо Турке.“

У Пироту Бугари праве ломачу за српске књиге: „Мали српски хероји, ћаци основних школа, притрчавали су гомили, узимали по неколико књига, при том добијали кундак у леђа. Претње и псовке нису их по колебале у спашавању. Спаљивање је трајало скоро цelog дана.“

Изгледа да би за опстанак 1813. године требало да се деси мање чудо него сто година касније. „Пред вече добисмо наредбу од Команде II армије војводе Степе Степановића која се доставља да се прочита војсци; наредба је моралног значаја и поред осталог у њој се каже, да су нам Французи већ стigli у помоћ и код Штипа потукали Бугаре и заробили им 30 топова и јако их гоне. За Француза стижу Енглези, а хитају и Руси. Наредба је прочитана војницима.“ На онога ко иоле познаје токове српског ратовања речи војводе делују поразно. За време од пре сто година – кад Црни Ђорђе слично чини – лако је разумети овакав поступак, а сада је у то тешко и поверовати.

Путник је искусан, прошао све ратове, зна колики су губици током тих несрећа задесили његов народ и зато мисли о „мањини“. Има индиција да је он тако размишљао и у време одржавања чувене заједничке седнице Владе и Врховне команде у Ваљеву на Митровдан 1914. године. Представа о збивањима

око те седнице не може да се створи јер су вести оскудне, фрагментарне па и контрадикторне. Млађи као и обично мисле да са њима свет почиње и по импулсу узраста спремни на све. Ипак, није могло остати незапажено: „На нас министре војвода Путник оставио је утисак да је врло забринут.“ И следеће 1915. прво ће се од њега чути да је то „последња српска војска“: „Рат ће се продужити и идуће године, а ово је наша последња снага. Треба снагу због сталне опасности од Бугара штедети.“ Већ следеће 1916. године чешће се помиње угроженост опстанка тако малог народа изложеног толико великим опасностима. Разумнији официри траже повлачење српских дивизија у позадину, да би се сачувале од даљих губитака „јер је наше племе са живљем на измаку.“ Да је било по жељи већине, и та мањина би нестала у рату. „Од свих ратујућих држава ни једна не осећа тежину продужавања рата више од С, јер је она у рату већ 4 године. Зато Срби, после свих поднетих жртава, први ће с радушћу поздравити мере које ће скратити рат.“

Одлучност да се иде „до краја“ засведочена је на безброй примера. Само недостатак муниције тера на повлачење. Остали су или пали или су неспособни за даљу борбу – лакше рањени ту не спадају. „За неколико десетина корака леже мртви један за другим у једном шах-матном распореду, три послужиоца са кутијама, са кутијом митраљеске муниције коју су донели са собом из попуњујућег дела, скоро до самих митраљеза... Митраљези испаљују скоро последње метке. Непријатељ само што се није кренуо на јуриш... Ништа нам не остаје, него само да изаберемо тренутак за повлачење...“

Боре се и тешко рањени кад и ако имају чиме. Не престају ни кад виде да су у потпуном смртоносном обручу: „Упорно бије на све три стране, али све ређе и ређе. Ваљда штеди муницију.“

„Нетрпеливост: Борба љубави кроз векове“ (1916)

Ирина Радосављевић

Ремек-дело немог филма, спектакл у режији Дејвида В. Грифита, епска прича о борби добра и зла кроз векове.

Човек који је измислио Холивуд

Дејвид В. Грифит (1847–1948) је изузетно значајна личност у историји филма и није без разлога називан „оцем филмске технике“ и „човеком који је измислио Холивуд“ будући да је заслужан за постојање дугометражног играног филма у облику који данас познајемо и претварање једног медија за забаву у артикулисан уметнички облик. Ипак, његов рад је био колико генијалан, толико и контроверзан. Како каже Дејвид А. Куј у својој *Историји филма*, Грифит је био генијални покретач развоја играног филма и његов први уметник-визионар, али такође и провинцијалац, јужњачки романтичар, склон сентименталностима и мелодрами, сметењак пун расних предрасуда, неспособан да мисли апстрактно и човек који је целокупну историју света видео у црно-бјелом светлу мелодраме 19. века.

Његов живот је био пун успона и падова, успеха и неуспеха. Као младић је путовао са путујушим глумачким трупама, радио свакакве уступне послове, покушавао да се оствари као писац, све док му се, коначно, није указала прилика да се опроба као режисер што се показало као пун погодак. У периоду од пет година, Грифит је режирао више

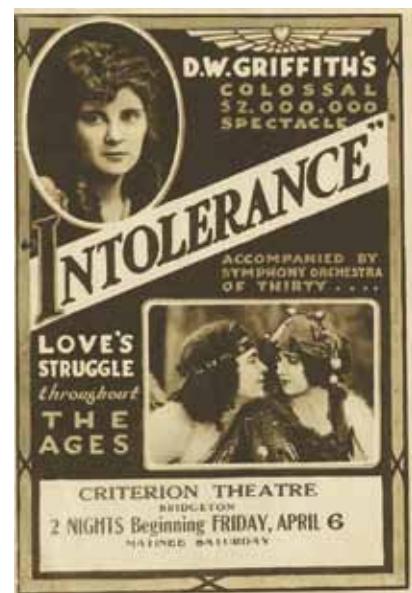
од четири стотине једноролних и дворолних филмова, експеријментишући са разним техникама и решавајући практичне проблеме. Све то искуство ће касније употребити при стварању свог најпознатијег и најуспешнијег филма „Рађање једне нације“.

„Рађање једне нације“

Грифит је био опседнут успехом италијанског суперспектакла и тражећи тему којом би могао да му конкурише, дошао је на идеју да сними филм према комаду „Човек из клана“ који је написао јужњачки свештеник Томас Е. Диксон Млађи. То је била прича о војнику америчке Конфедерације

Фilm „Нетрпеливост“ је настао као одговор Дејвида Грифита на нападе које је доживео због филма „Рађање једне нације“, а циљ му је био да покаже да су добро и љубав током целе историје страдали због нетрпљивости, мржње и неправде.

рације који се након Америчког грађанског рата враћа у свој разорени дом у Јужној Каролини и о његовој улози у организацији Кју клукс клана. Иако осредња по квалитету и испуњена расизmom,

прича је фасцинирала Грифита који је одрастао на Југу и о њему у себи носио дечачку романтичну представу. Фilm је успешно реализован и премијерно приказан 1914. године, доживевши огромну популарност. Видело га је око 150 милиона људи, а зарадио је више од било ког другог филма тог времена. Критичари су га хвалили као епохално достигнуће у филмском стваралаштву и величали његову техничку генијалност. Успех је био невероватан. Међутим, фilm су пропратили и скандали због извесних расистичких сцена и порука. Грифит је био приморан да поједине сцене избаци, а било је захтева и да се приказивање филма забрани.

У своју одбрану

Дубоко повређен нападима на „Рађање једне нације“ и њега лично, Грифит је одлучио да у своју одбрану направи фilm „Нетрпеливост“. На ту идеју је дошао када је снимио кратки фilm „Мајка и закон“ који је био заснован на истинитом догађају у коме су гардисти побили дванаест радника за време штрајка у фабрици хемијских производа. Грифит је одлучио да ту причу допуни са још три и тако обликује једну епску причу о нетрпеливости која се провлачи кроз читаву историју.

ју човечанства. Његова замисао је била скупа и екстравагантна, али је његова слава била толика да није имао никакав проблем да добије сва потребна средства. Филм чине четири паралелне приче које, поред same теме нетрпељивости, повезује сцена која се током филма понавља, а која приказује мајку која љуља колевку уз стихове Волта Витмана „Из колевке која се непрестано љуља...“ и симболише непрекидно настављање људског рода. Сам Грифит у једном интервју каже: „Приче ће почети као четири потока које гледамо са врха брега. Најпре ће та четири потока тећи одвојено, мирно и тихо. Како теку, биће све бржи и све ближи док се на крају не слију у једну моћну реку рефлексије.“ Четири приче се одвијају у различитим периодима људске историје (три су засноване на реалним историјским догађајима) и у различитим културама. Заједничка им је тема нетрпељивости, нечовечности, лицимерја, верске мржње, неправде и дискриминације.

„Нетрпељивост“

1. Модерна прича је смештена у Америку двадесетог века и говори о младом раднику који је за време радничких штрајкова и немира неправедно оптужен за убиство и осуђен на вешала. Од смрти успева да га спаси супруга која у последњем тренутку долази са помиловањем гувернера.

2. Јудејска прича се одвија у време Христа и описује како је након свадбе у Кани Галилејској и спасавања прелубнице, нетрпељивост фарисеја према Христу довела до његовог распећа. На љубав и ми-

лост које је Христос унео у јеврејски народ, фарисеји су одговорили мржњом и злобом која врхунац достиже у Христовој смрти. По дужини, то је најкраћа прича.

3. Француска прича је смештена у Француску у време владавине Катарине Медичи и њеног сина Шарла IX и говори о верској нетрпељивости између протестаната хугенота и римокатолика која је довела до покола Вартоломејске ноћи (1572). Прича је испричана кроз судбину младића и девојке различитих вероисповести који се припремају за венчање.

4. Вавилонска прича се одвија око 539. године пре Христа у Вавилону и описује мирољубивог вавилонског принца Валтазара у време опсаде персијског цара Кира. У центру пажње је „планинска девојка“, као и догађаји vezani за њену судбину. Валтазара, који је обожавао богињу Иштар, издаје првосвештеник бога Ваала и персијски цар Кир успева да покори Вавилон.

Продукција и успех филма

Стварајући овај филм, Грифит није штедео ни на чему. Направио је огромне, до тада невиђене, сценографије за све четири приче, а најкомплексније су биле раскошне кулисе старог Вавилона у природној величини. Да би се доћарада многољудност, ангажовано је на хиљаде статиста. Прва монтажна верзија филма је трајала осам сати и Грифит је размишљао да га подели на два дела. На крају је, ипак, одлучио да другачије измонтира филм и сведе га на дужину од три и по сата. Очекивања су била огромна, али је филм доживео неуспех и донео само тешке губитке. Обичан свет је очекивао узбуђење које је доживео у филму „Рађање једне нације“, али га није добио. „Нетрпељивост“ је за просечног гледаоца био сувише озбиљан, гломазан, компликован и тежак филм. Грифит је развој ликова намерно потчинио спектаклу и историјском развоју догађаја што је умањило емоционалну привлачност филма јер је било тешко поистоветити се са ликовима.

Грифит је кинематографски био испред свог времена и тадашњој публици је било тешко да разуме величину његовог дела које ће остварити дугорочан утицај на потоњу филмску уметност, на пример на Сесила Б. де Мила, Сергеја Ајзенштајна, Фрица Ланга итд. Несумњиво изванредно дело, Грифитова „Нетрпељивост“ је истовремено помпезно и претерано сентиментално па га је историчар филма Џеј Лејд окарактерисао као „врхунску смешу светог и јефтиног“. ■

Béseme el Señor con el beso de su boca:

Тереза Авилска и Песма над песмама

Лазар Нешић

Пред нама је позната прича. Чувена шпанска светитељка, игуманија, списатељица, реформаторка западног монаштва и мистичарка Тереза Авилска (Teresa de Ávila) рођена је у месту Авила (Кастиља) 28. марта 1515. године. Џерка богатих родитеља, страсна читатељка житија светих али и витешких романа. Терезин живот се одвија попут живих слика у легендама. Жеља за монаштвом од малена, бежања од куће и лутања Шпанијом, онда још лутања по манастирима и свету. Ни њени родитељи нису мировали, па ће Тереза на силу бити враћена у родитељску кућу. Осамнаест јој је година када оболева од чудне болести. Болести која је доводи до ивице смрти. Не зна се узрок, не зна се дијагноза. Ова болест ју је пратила читав живот. Ипак, Тереза се опоравља. За то време у постели чита западне мистичаре. Управо тада почину њена рана виђења и друга необјашњива чудеса. Терезу је ово збуњивало готово до краја живота. И даље немирног духа, коначно се након прележане болести некако скрасила у женском кармeliћанском манастиру близу родног града.

Ово је њено „прво преобраћење“. Ту је провела осамнаест неплодних и – како сама каже – „осредњих година“. Манастирска реалност била је сасвим другачија од Терезиних очекивања. Било је потребно „друго преобраћење“, Божија интервенција, нешто сасвим друго. Тако се и збива, те Тереза после искуства јављања Христа добија божанске инструкције да оснује нову обитељ (манастир Светог Јосифа), ново место у коме ће моћи да живи према аскетским идеалима раног монаштва. Долазе године у којима се нижу многобројни новоизграђени манастири реформисаних кармeliћана. Терезина мистичка искуства се такође умножавају. Постаје славна, али и контроверзна. Шпанска инквизиција ју је чак четири пута јавно извела на суд због превише смелih ставова. Авилска монахиња је – као што се данас добро зна – из свега изашла још уверенија у свој пут, још снажнијег ауторитета пред својим савременицима. У ноћи 4. октобра 1582 – рецитујући на самртничкој постели стихове из Песме над песмама – упокојила се у манастиру који је основала, близу места

Албе. Црква такође није остала равнодушна: већ 1614. је беатификована, 1622. канонизована, а 1970. године постаје прва жена у историји Римокатоличке цркве коју је Света стотица прогласила за *doctor ecclesiae*.

Писала је целог живота. Иза ње је остало мноштво списка, мноштво тема. Аутобиографска дела, поуке монахињама, поезија, описи многобројних мистичних искустава, безброжне странице о тихој молитви, духовности, Светом Писму, али и хумористичко-иронични описи времена у коме је живела и људи са којима је делила манастирску свакодневицу. Тереза је у свему одличан писац, бритког језика и живог духа. Низали су се наслови: *Књига живошта, Пуш савршенства, Станишта унућаријет замка душе, Медитације на Песму над песмама, Књига оснивања манастира, Песме*, као и многобројна мања дела, фрагменти, дневничке и молитвене белешке, те обимна преписка.

Посебно место заузима њено дело *Медитације на Песму над песмама* (*Meditaciones sobre los Cantares*). Управо је овај спис изазвао најжешћу реакцију Тे-

резиних неистомиšљеника и немилосрдне шпанске инквизиције. О чему је заправо реч у овом несвакидашњем спису? Историја коментара на Песму над песмама је дуга. Терезин коментар је био само једна цртица у том корпусу. Писан за интимни круг њених монахиња, спис је некако дошао у руке и шире читалачке публике. Било је жена које су пре Терезе користиле стихове из Песме за описе својих мистичких искустава. Но, Тереза ће прва написати овако општран коментар, иако је тумачила свега неколико стихова. Нема ту строге систематске мисли, нити високопарних теолошких појмова. Медитације, у правом смислу речи: нешто попут записа, белешки, путничког дневника на унутрашњим стазама којима се Тереза кретала. Или љубавних писама упућених Женику. Њен покушај да дј језик неизрецивом, име неименованом, мисао не-мисливом. Да се отворено и смељо ухвати с проблемима ероса и жеље. Савременог читаоца изненађују њене речи пуне мистичне алегорије и екстазе: „Сједињена у љубави са својим Жеником (Esposo), душа окуша крајња задовољства (regalos), несвестице (desmayos), умирања (muertes), слатке муке (aflictiones) и радости (gozos) с њим.“ Кључни део списка, део који сажима читав овај коментар – тј. оно најплодније и најживље у њему – представља следећи одељак.

„Када овај најбогатији Женик (Esposo) пожели да још више обогати душу и обаспе је задовољствима (regalar), Он је преображава (convírtela) у Себе до таквог степена да се чини – баш као у случају особе коју захвата несвестица (la desmaya) од великог уживања (el gran placer) и среће – како душа бива одузета (suspendida) у овом божанској наручју (divinos brazos), наслађујући се на Његову свету страну и на Његове божанске груди (res-

hos divinos). Она тада не зна шта би друго радила осим да се весели, одржавана божанским млеком (leche divina) којим је њен Женик храни ... Када се пробуди из овог сна и ове небеске опијености (embriaguez celestial), душа бива као забезекнута (espantada) и ошамућена (embovada) светим лудилом (santo desatino). Тада може изговарати речи: Груди су твоје боље од вина. Јер, као што одојче не разуме како расте, нити зна како добија млеко – јер често му без

сисања и његових покрета млеко бива стављено у уста – тако и душа у наведеном случају остаје у потпуном незнанљу (totalmente el alma no sabe). Не зна ни како, ни одакле овај велики благослов долази на њу, нити може ишта разумети (ni lo puede entender).“

*

Како бисмо на самом kraju разумели све речено, треба да начинимо скок из Терезиног у двадесети век. У зиму 14. децембра 1951. Мартин Хайдегер пише Арендтвој: „Хана, ствари постају све тајанственије што се чешће о њима промишља.“ Промишља (како каже немачки филозоф), или сагледава (рекли би древни теолози Истока), или медитира (рекла би Авилска мистичарка). Тамо где се ступа у мистичну *terra incognita* – непознату земљу без знакова и путева. Тамо где се исцрпљују унапред зготовљени

Тереза Авилска
(извор: karmel-berlin.de)

одговори из приручника, а иска се пољубац Другог. Одатле и онај зазив из наслова: „Пољуби ме, Господе, пољупцем уста својих.“ Када, на који начин и хоће ли се уопште овај сусрет догодити, не може се сигурно знати. Мало ко је (икада био) спреман да поднесе овакву неизвесност чекања и закорачи у место тишине. Што је знао Хайдегер, знала је и Тереза Авилска; а знали су и људи попут Григорија из Нисе, Дионисија Ареопагита, Симеона Новог Богослова, Еригене, Мајстора Екхарта, Јована од Крста, па све до савремених нам Јосифа Пећинара и Јустина Поповића. Знали су, наиме, да се на концу свега, када се пређе prag смртничких појмова, описа, речи, текстова, песама, па чак и молитава у најузвишијим доксологијама – „неизрециво мора славити у ћутању“, према речима знаменитог Евагрија из Понта.

Стогодишњица једног антиминса

Међу антиминсима богате збирке у Музеју Српске Православне Цркве чува се и један који ових дана заокружује сто година постојања. Под Инвентарним бројем 1692 води се Антиминс Епископа велеско-дебарског Варнаве из 1915. године.

Овај антиминс је штампана варијанта на платну једног ранијег – чију је бакрорезну плочу израдио бечки графичар Георг Николаи 1770. г. за Митрополита Јована Георгијевића. Композиција Оплакивања дата је у пејзажу, фигуре јеванђелиста са својим симболима смештене су у троугаоне картуше у угловима. Три мироносице у позадини прилазе месту на коме је уснуло тело Христово, аoko њега су: Јосиф, Салома, Марија Магдалина, Мати Божија, Јован Богослов, Никодим. У горњем делу рама, поред атрибута мучења, у центру су представљена два анђела који носе Нерукотворени образ Христов. У даљини су обриси Јерусалима и шума од кипариса у којој је анђео на плочи празног гроба Христовог. Испод сцене је посветни запис да је освећење овог антиминса извршено: „свештенодејствијем преосвећеног Еписк-па Велешко-Дебарске епархије у храму Пресветаго Рождества Богородице у граду Битољ 22. септембра 1915. године“. Испод рама, који уоквирује призор након скидања са крста, тече Тропар Великог петка: „Благообразни Јосиф, с древа снем пречистое тјело твоје, плашчаницеју чистоју обвив и вонјами (миром), во гробје новје покрив положи.“

Те 1915. године на трону Епископије велеско-дебарске налазио се Епископ Варнава (Росић). Као ђак Призренске богословије, он је 1905. завршио Духов-

ну академију у Петрограду, где је замонашен, а потом стекао и чин јеромонаха. Исте године стигао је у Фанар, у коме је служио при Српском посланству у Цариграду. Васељенски Патријарх био је Јоаким III, који је подржao српски захтев да се упражњена места грчких епископа у Србији попуне Србима. Епархија дебарска, која је обухватала 75 села и две вароши са већинским српским становништвом била је без архијереја, јер је Митрополит Поликарп (Грк) поднео оставку. Године 1908. Синод у Цариграду послao је на упражњену епархију дотадашњег Митрополита дојранског Партелија. Убрзо, марта 1910. између тројице кандидата (један Србин и два Грка) за Дебарску епископију Синод је изабрао јеромонаха Варнаву. Његов долазак на ову епархију за Србе је значио охрабрење, Грци су га прихватили са симпатијама (говорио је грчки), а Бугари су веома негодовали. Варнава је обновио готово све запуштене цркве и манастире и започео подизање нових. У тим активностима затекао га је Први балкански рат, и ослобођење крајева Балкана од турске власти. Чула се и вест о новом рату... У месецима који су уследили Епископ Варнава је највише времена проводио међу војском, у болницама, логорима... Повлачење српске војске 1915. године из Србије затекло га је у Битољу.

Те тешке јесени, осветио је неколико антиминса, међу којима је и овај који приказасмо.

(Подаци из књиге: Вељко Ђ. Мишина, *Варнава патријарх српски*, Београд 2009)

Биљана Џинџар Костић

Протојереј проф. др Љубивоје Стојановић

Свештенослужење у мултидисциплинарном контексту

Фоча : Православни богословски факултет ; Београд :
Свети Василије Острошки – Богословско
друштво Отачник, 2015

479 стр. ; 20 см
ISBN 978-99955-722-6-6

Речи Светог апостола Павла, да се човеку Бог самооткрива (ср. Гал. 4, 9; Рим. 1, 19) и човек Га упознаје онолико колико је достојан, потврђујеprotoјереј проф. др Љубивоје Стојановић својом најновијом књигом, *Свештенослужење у мултидисциплинарном контексту*, којом нам вешто и зналачки, обухватајући више научних дисциплина, одговара на многа питања са којима се сусрећемо и мучимо у животу, посебно наглашавајући да је најтеже срести се и упознати са самим собом, упућујући нас да пронађемо и прихватимо своје сопствене врлине и мане, скрећући пажњу да не гледамо само своју светлу страну већ и ону тамну и да се трудимо да и њу осветлим.

Ова студија има неколико тема и подељена је на пет поглавља која су утемељена једно у друго и међусобно се допуњују.

У првом поглављу, под насловом „Црква у историји“, аутор се бави основним питањима одговорности нас као верних Цркве Христове у историјском контексту, истичући чињеницу да би требало увек да будемо сведоци вечности у времену, а никада незainteresovani посматрачи.

Друго поглавље које носи наслов „Корелација и интеграција вере и знања“ твори нам о потреби усаглашавања верских истине са научним открићима, наравно, уважавајући постојеће разлике у приступу. Овде се истиче значај свештенослужитеља који треба да уважава људско стваралаштво, уз упозорење да су верски фанатизам и борбени атеизам непремостиве препреке ка здравом напретку.

У трећем поглављу које носи наслов „Свештенослужење као креативно усаглашавање световног и светог“ ставља се посебан нагласак на сталну нашу будност и стваралачку динамику вере.

У четвртом поглављу под насловом „Душеводићство као проприесија христиолике љубави“ твори се о разликама међу људима које захтевају међусобно уважавање са посебним освртом на знање и искуство, истичући да нашу веру заснивамо на љубави Божијој, а не на страху или интересу који нас спречавају да схватимо, прихватимо и разумемо другога.

Пето поглавље насловљено је „Саставалашиво душеводићства и исихотерапије“ представља сми-

слену завршницу претходних поглавља. У њему се говори о потреби да се разуме дух времена и да је само тако могуће разумно сајдество душеводићске делатности са психоанализом и психотерапијом-логотерапијом.

Ова богата студија покреће и упућује на живот у Цркви, а то подразумева живот у Христу, то јест, живот где се не молимо само за себе, већ за све православне хришћане, и за све људе уопште, за сав свет, знајући да је воља Божја „да сви људи дођу до познања истине и да се спасу“ (ср. Тим. 2, 4).

Идући ка последњој страници ове књиге, читалац ће осетити све већи и већу радост којом она зрачи. Радост покајања, радост сусрета, радост у чињењу добра, радост у давању, радост у жртви, радост у братољубљу, радост у гостољубљу, радост у разумевању другог и другачијег, једном речју, радост живота.

Прота Јуба, као искусни писац нам на веома пријемчив начин разрађује многобројне теме и зато сам убеђен да ће ова књига својим садржајем заинтересовати и загрејати срца сваког читаоца, а не само свештенослужитеља. Због тога чврсто верујем да ће она, поред осталог, ојачати и потврдити љубав према Богу и помоћи ономе ко је буде прочитao да учврсти своју веру у овом времену колебања, преиспитивања и странствовања, и повести га на прави пут, пут Богочовека.

У књизи је језик коректан, реченица јасна и лепа тако да казивање тече несвакидашњом једноставношћу те читаоца вешто вуче да књигу не оставља док не прочита и последњу страницу. И када дође до краја убеђен сам да ће му ова студија помоћи да чистим срцем, дакле срцем у којем је засијала светлост лица Божијег, духовно обновљен и оплемењен настави или отпочне црквено-литургијски и подвижнички живот непрестано носећи и сведочећи лик Божји у себи.

Тако доживљену је искрено и од свет срца свима и препоручујем уз скретање пажње на једину ману коју ова књига има, али која није у њеном тексту који је преображен цитатима из Светог Писма, нарочито Но-вог Завета, као и поучним мислима Светих Отаца, већ у тиражу. Стога сматрам да ју је било потребно одштампати у неколико десетина па и стотина хиљада примерака, јер би је као вредну и богату духовну ризницу, требало да прочита и у својој библиотеци има сваки православни верник, па и сваки човек уопште.

Љубивоје
Стојановић

СВЕШТЕНОСЛУЖЕЊЕ
У МУЛТИДИСЦИПЛИНАРНОМ
КОНТЕКСТУ

др Александар Д. Средојевић

Београдска Митрополија и Српска Патријаршија

Београд : Хришћанска мисао :

Хиландарски фонд ; [Фоча] :

Универзитетски образовани православни богослови ;

[Ваљево] : Задужбина „Николај Велимировић

и Јустин Поповић“, 2014

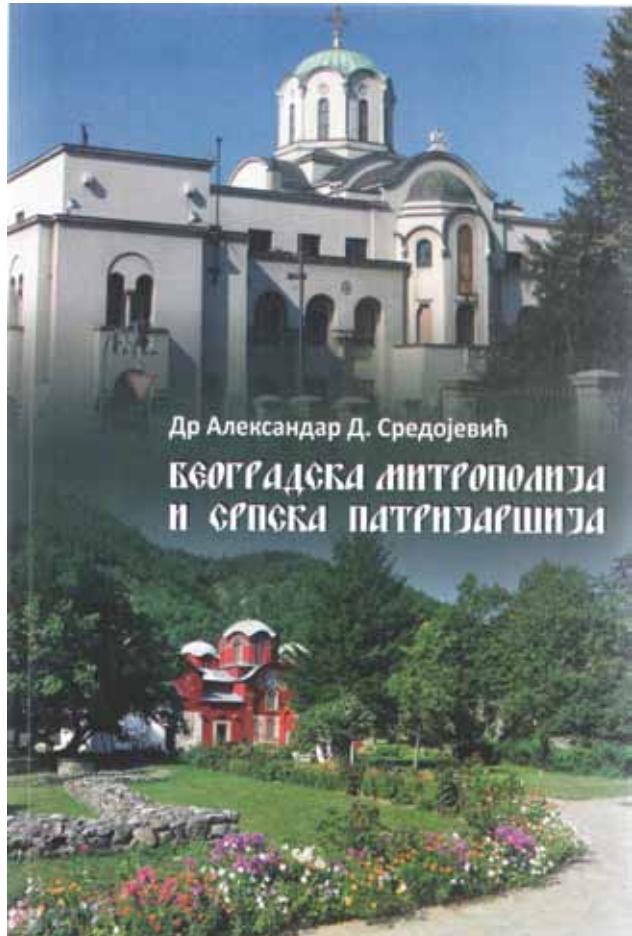
164 стр. : илустр. ; 21 см

ISBN 978-86-6337-010-4

Пред читаоцима је занимљива и сажета историја како Београдске Митрополије, која полази од ранохришћанских и средњовековних времена, а и повесница која обухвата време новог века, када је ово била централна црквена област српског народа. Пероprotoјереја-ставрофора др Александра Д. Средојевића заправо исписује подсетничке редове на личности и догађаје српске црквено-народне прошлости који се тичу, не само једне, рекли бисмо, усke црквене административне јединице, већ оне редове који нам пружају увид у протекле векове народа, Цркве и државе на простору где се налази наша савремена престоница.

Ако би се радила предметна одредница књига *Београдска Митрополија и Српска Патријаршија* (Београд 2014), била би то прегледна историја целокупне Српске Православне Цркве. Иако је овакав жанр и историописање већ познато, нарочито одомаћено у нашим црквеним и богословским круговима, protа Александар Средојевић, као школовани историчар, наступа са једном свежином, коју нарочито постиже композиционим захватима и размештајем текста. Тако, на сасвим сажет начин, читаоца усмерава на битно. На мање, према језичким карактеристикама, чини се да је књига изронила из времена староставних, у којима се неговала и љубила народна прошлост и где су аутори нарочито били мотивисани да се баве оваквим стварима.

Књигу је, мора се рећи, писао историчар занатлија, човек који је српску црквену историографију одавно задужио и правим критичким радовима, а у којима је научна историјска методологија принципијелно примењивана. Са друге стране, овакве књиге су преко потребне, како широј читалачкој публици, тако и верницима и свима онима који се баве и занимају за културну стра-

ну српске националне прошлости. Такође, овакво штво потребују и историчари од правцате струке, да би се видело до које мере се могу сумирати историографска истраживања, а да то буде на један достојанствен и изнад свега допадљив начин. У приповедању, нарочито од средине до краја књиге, аутор се опредељује за биографски метод, који одвећ дуго доминира у историографији о Српској Православној Цркви.

Но заиста, преко упознавања са животима и делами великих архијереја, најлакше се стиче хронолошки оквир и плете она арматура коју ће касније попуњавати истраживања структуролошког, социолошког или сасвим неког другог изабраног концепта. Прегледности написаног доприносе, на крају дате, хронолошке таблице, као и попис храмова данас у Архиепископији београдско-карловачкој. Књига је потребна хришћанским српским домовима као историјски подсетник и извор родољубивих примера којих је пуна наша црквена и национална историја.

Радован Пилићовић

Нови број

Теолошких погледа XLVIII/2 (2015)

Број 2 за 2015. годину,
Београд 2015

256 страна; 21 см

ISSN 0497-2597

У другој половини септембра 2015. године из штампе су изашли нови *Теолошки погледи* (XLVIII година излажења, друга свеска за 2015. годину) – на укупно 256 страна.

Нови *Теолошки погледи* читаоцима најпре доносе превод патристичких текстова – превод *Слова о Пасхи* Светог Мелитона Сардског (стр. 203–232) (овај текст са старогрчког језика превео је А. Ђаковац), те *Писмо чешврто /ави Лукијану/* из пера Евагрија Понтијског (стр. 233–236) у преводу Л. Нешића, а затим следе радови домаћих аутора – укупно 9 чланака. У новој свесци версконаучног часописа *Теолошки погледи* објављени су следећи научни радови:

Александар Ђаковац, „Проблеми Оригенове христологије“ (стр. 237–256);

Вукашин Милићевић, „Десета недоумица Св. Максима Исповедника и богословски проблем времена“ (стр. 257–290);

Ненад Д. Мијалковић, „Богословље Свете тајне јеосвећења у Римокатоличкој цркви“ (стр. 291–310);

Никола Маројевић, „Вјера и знање“ (стр. 311–324);

Бранко Радовановић, „Дијалектички однос романтичарске и критичке школе српске историографије 19. века“ (стр. 325–338);

Александар Раковић, „Здравствене тегобе и смрт кипарског Архиепископа и председника Макариоса у југословенској штампи (1977) с посебним погледом на његов лик и дело“ (стр. 339–350);

Јован Буковала, „Српска Православна Црква и медији у Републици Србији“ (стр. 351–362);

Жарко Б. Вељковић, „Свети Ахилије – Архилије, један светац са две варијанте имена“ (стр. 363–376);

Ања Абрамовић, „Анализа наратаива православних избеглица“ (стр. 377–414).

За чланцима следе кратки осврти:

Зоран Андрић, „Јан Хус (1370–1415) – претеча Лутера: екскомунициран, издан, спаљен и прослављен“ (стр. 415–421);

УДК 27-1

ISSN 0497-2597

Теолошки
погледи
ВЕРСКОНАУЧНИ ЧАСОПИС

XLVIII

2/2015

Theological Views XLVIII (2/2015)

- Св. Мелитон Сардски • Евагрије Понтијски •
- Александар Ђаковац • Вукашин Милићевић •
- Ненад Д. Мијалковић • Никола Маројевић •
- Бранко Радовановић • Александар Раковић •
- Јован Буковала • Жарко Б. Вељковић • Ања Абрамовић •
- Зоран Андрић • Ана Стјеља •
- Бранислав Клуска • Вјера Хубова •

Ана Стјеља, „Српске православне школе као чувар српског духовног наслеђа у Босни и Херцеговини“ (стр. 422–433);

Бранислав Клуска и Вјера Хубова, „Библиодрама: јединство тела и душе“ (стр. 433–438).

За освртима следе прикази новијих издања које су написали презв. А. Ђаковац (Christopher A. Beeley, *The Unity of Christ: Continuity and Conflict in Patristic Tradition*, New Haven; London: Yale University Press, 2012 (стр. 438–442), те приказ књиге *The Oxford Handbook of Maximus the Confessor* (Pauline Allen and Bronwen Neil (ed.), Oxford University Press 2015) (стр. 442–451) од истог аутора – у ком се налази временски преглед живота Св. Максима наведен према поменутом издању, те користан и занимљив списак радова Св. Максима подељених у 13 група), и један приказ из пера протођакона З. Андрића (Jan Assmann, *Exodus: Die Revolution der Alten Welt*, C. H. Beck Verlag, München 2015) (стр. 452–453), те исправка погрешно нумерисаних годишта *Теолошких погледа* (стр. 454–455) и кратко упутство ауторима (стр. 456).

Часопис *Теолошки погледи* може се купити у књижарама Православног богословског факултета БУ, а о начину претплате можете се информисати преко адресе pretplata@spc.rs или на телефон (+381) 11 3025 113.

М. Петровић

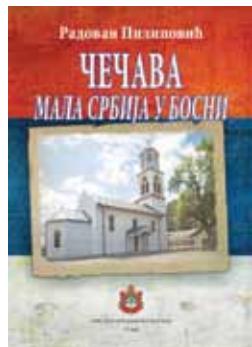
НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пејировић

ЧЕЧАВА:

Мала Србија у Босни

У издању Српске православне црквене општине чечавске у Чечави, а у сусрет јубилеју 150. годишњице изградње и освећења тамошњег Храма Рођења Пресвете Богородице, изашла је из штампе монографија о црквено-народној прошлости у овом вишеструко значајном и знаменитому месту. Књига *Чечава – Мала Србија у Босни* тиче се превасходно црквене историје на подручју Чечаве и њене ближе околине.

Автор монографије је Радован Пилиповић, директор Архива Српске Православне Цркве у Београду, који је у овај свој најновији историографски рад уткао документа и изворе из саме парохије чечавске, Епархије зворничко-тузланске, али и Архива СПЦ и Архива САНУ у Београду. Уредник овог издања јеprotoјереј-ставрофор Драган Ерић, парох чечавски, а рецензенти су др Драгиша Васић са Филозофског факултета Универзитета у Бањалуци и мр Мирослав Нишкановић из Етнографског института САНУ.

Чечава се први пут помиње у писаним изворима у старим повељама писаним старим српским језиком 1329. године, парохијски свештеник се тамо помиње још средином 16. века, а велики део књиге чини прича о свештеничком роду Станковића из којег су били чечавски пароси од 1828. до 1960. године.

Извор: Епархија зворничко-тузланска

НОВИ САД – НОВО МИЛОШЕВО

Јеротићу награда „Теодор Павловић“

Владета Јеротић овогодишњи је добитник награде „Теодор Павловић“ за животно дело и за најбољу

Епископ Атанасије Јевтић – професор емеритус

Сенат Универзитета у Београду доделио је Његовом Преосвештенству умировљеном Епископу захумско-херцеговачком проф. др Атанасију Јевтићу, редовном професору Православног богословског факултета Универзитета у Београду у пензији, звање професор емеритус.

На свечаној академији, која је одржана у понедељак 14. септембра 2015. године у Свечаној сали Ректората Универзитета поводом обележавања Dana Универзитета и 207 година постојања Универзитета у Београду, Епископу умировљеном захумско-херцеговачком проф. др Атанасију Јевтићу додељено је признање professor emeritus.

Самој церемонији додељивања признања претходиле су реч ректора проф. др Владимира Бумбашировића и поздравна реч министра просвете, науке и технолошког развоја др Срђана Вербића.

Епископ умировљени захумско-херцеговачки др Атанасије Јевтић, редовни професор у пензији, посебно се истакао својим научним, стручним и педагошким радом, стекао међународну репутацију и остварио вредне резултате у обезбеђивању наставно-научног подмлатка у области за коју је изабран. Један је од најплоднијих и најзначајнијих савремених теолога, не само у српској средини него и у свету. Као такав, у оквиру научноистраживачких пројеката на којима је био сарадник или чији је био руководилац, проф. Атанасије Јевтић је допринео сарадњи са научним институцијама из земље и иностранства. Озбиљност дорматско-патролошког знања и укупног доприноса професора Атанасија и, у том општем оквиру, његова упечатљива философска и научна обавештеност, илустрована је прегледом појединачних богословских области у којима је он изучавао, неговао и студитима теологије предавао теологију и допринео развоју научног подмлатка на Православном богословском факултету Универзитета у Београду.

Професор др Атанасије Јевтић, посебно као јеромонах и потом Епископ, био је учесник преко стотину домаћих и међународних научних скупова из области црквене историје, теологије, философије и хришћанске културе. Истовремено, сарађивао је у многим публикацијама у земљи и иностранству. До сада је објавио деведесет и три књиге. Аутор је преко 500 студија, чланака, огледа и беседа на више светских језика. Преводи са старагрчког, старословенског, новогрчког, француског и других језика. Његови теолошки, антрополошки, патролошки, црквеноисторијски радови залазе у све периоде историје Цркве и обухватају скоро сва важнија питања православног библијско-патристичког богословља. Његови литерарни теолошко-философски радови и иступања добили су и званичну потврду избором у Удружење књижевника Србије. Његове беседе су ушле у појединачне збирке беседа знаменитих Срба. О њему је писано у енциклопедијама Руске и Грчке Православне Цркве (и сам је дао допринос разним енциклопедијама). Својим пастирско-еклисијалним деловањем допринео је превазилажењу тзв. Америчког раскола (1963–1992).

Извор: ПБФ / bpsc.bg.ac.rs

књигу за *Са Бојом, мимо Боја, око* *Боја* (Арс Либри, Београд 2014), саопштио је Банатски културни центар из Новог Милошева.

Књизи ће се враћати и поново је ишчитавати и садашње и будуће генерације људи који желе да нађу смисао живота, одговор на бројна

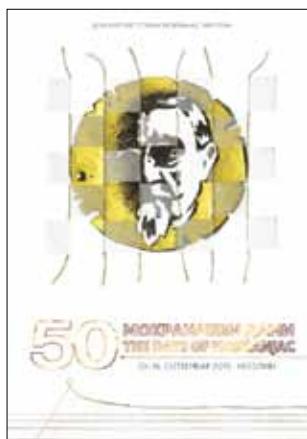
питања о Богу и човеку, о смирењу, о правим вредностима, о веровању, о љубави, сматра жири.

Награде додељује и манифестацију организује Банатски културни центар из Новог Милошева у сарадњи са Матицом српском из Новог Сада, уз подршку Покрајинског секретаријата за културу и јавно информисање, Општине Нови Бечеј и Месне заједнице Ново Милошево.

Владета Јеротић је српски лекар, психијатар, књижевник и академик. Рођен је 2. августа 1924. године у Београду. Дипломирао је на Медицинском факултету у Београду. Специјализирао је неуропсихијатрију, а потом у Швајцарској, Немачкој и Француској психотерапији. Радио је две деценије као шеф Психотерапеутског одељења Болнице „Др Драгиша Мишовић“. Године 1985. је позван да буде професор на предмету Пастирска психологија и медицина на Богословском факултету у Београду. Владета Јеротић је поред стручног и професорског рада развио обимну и плодну публицистичку делатност из области религије, психотерапије, филозофије и психијатрије. Неке од важнијих књига овог значајног српског мислиоца, филозофа и психијатра су *Психоанализа и култура* (1974), *Болести и стварање* (1976), *Између аутоптичка и слободе* (1980), *Неуроза као изазов* (1984), *Дарови наших рођака 1–4* (1984, 1993, 1999, 2007), *Човек и његов идентитет* (1988), *Вера и нација* (1995), *Хришћанство и психолошки проблеми човека* (1997), *Мудри као змије и безазлени као ћуљбови* (2000), итд.

Извор: [ciih.srb](#)

НЕГОТИН 50. Мокрањчеви дани

Најзначајнији Музички фестивал хорске музике код нас, Мокрањчеви дани, посвећен највећем српском композитору Стевану Мокрањцу, који је трајао 10–16. септембра 2015. г., окупљао је и ове јубиларне године бројне учеснике из земље и иностранства.

Уз незаобилазну 6. руковет, коју су извели здружени хорови – учесници натпевавања и хорови из Неготина, под управом диригента мр Вере Царин, у Дому културе „Стеван Мокрањац“ у Неготину отворени су 50. Мокрањчеви дани. Поздравном беседом присутним се обратио председник Општине Неготин г. Јован Миловановић. У име Министарства културе говорио је државни секретар Саша Мирковић. Овогодишњи беседник на фестивалу био је хрватски диригент, пијаниста и педагог Владимира Крањчевић.

Са благословом Епископа тимочког Илариона, у неготинском Саборном храму Свете Тројице током трајања Мокрањчевих дана држани су концерти духовне

музике, што је настављање дугогодишње традиције успешне сарадње Епархије тимочке и организатора овог међународног фестивала.

Извор: [Епархија тимочка](#)

БЕОГРАД Прича о хлебу

У оквиру Дана европске баштине, чија је пажња ове године у Србији посебно усмерена на старе занате, у четвртак, 17. септембра у Заводу за проучавање културног развитка отворена је изложба „Прича о хлебу“. Након свечаног отварања, предавање на тему „Пекарски занат као део нематеријалног културног наслеђа“ одржала је Виолета Цветаноска из Народног музеја у Краљеву.

„Прича о хлебу“ је заправо прича о цивилизацији јер говори о нама самима и упознаје нас са културолошким, гастрономским и симболичким аспектима људског живота јер људи врло мало знају о његовим многобројним симболичким значењима у култури, обичајима и веровањима. У краљевачком крају се некада, али и данас, за свечаности, празнике и обреде током године припремало више врста обредних хлебова тако да посетиоци ове изложбе могу да се упознају са обредним хлебовима из друге половине XIX века. Посетиоци изложбе имају прилике да виде предмете који сведоче о једној култури и народу који чувају представу о култури живљења, песме, пословице, изреке, старе рецепте о хлебу ... и на тај начин бројне генерације могу се сетити својег животног путовања – детињства“, објашњава Цветаноска.

Извор: [zaprokul.org.rs](#)

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Петровић

МАНАСТИР БОЗЕ

Милосрђе и праштање

У манастиру Бозе у Италији од 9. до 12. септембра 2015. године, на 23. међународној конференцији о православној духовности посвећеној теми милосрђа и праштања, Епископ аустријско-швајцарски Андреј је званично представљао Српску Православну Цркву. Поред Епископа Андреја, у овом сабрању узели су учешће и игуман манастира Крка Архимандрит Никодим из Далматинске епархије, игуман Исихије и јерођакон Харитон из манастира Ковиљ (Епархија бачка), монаси из Немачке на челу синђелом Јустином (Рауером), уместо оболелог Схиархимандрита Василија (Гролимунда).

Овај међународни колоквијум православне духовности је постао интернационална референтна тачка за међуцрквени дијалог и за студије православног предања. Међународне конференције се одржавају већ дуги низ година; на њима се дебатује о битним темама богословског предања из свих конфесионалних перспектива. Тако је као документација настала серија публикација које одликује висока богословска стручност. Њена библиографија показује да је реч о научним скуповима веома препрезентативног нивоа. Међу референтима су били присутни представници свих Православних Цркава, римокатолици, англиканци, протестанти и армада библиста, патристичара и богослова, као и монаха са Истока и Запада, философа и писаца из свих страна земљиног шара: Архиепископ критски Иринеј,

Митрополит силивријски Максим из Цариграда, Митрополит Серафим из Александријске Патријаршије, Митрополит месоаријски Григорије са Кипра, Митрополит диоклијски Калист Вер из Велике Британије, прота Џон Бер из Вашингтона, проф. Христо Јанарас и проф. Димитриос Мосхос из Атине, проф. Басам А. Насиф из Баламанда, коптски Митрополит Епифаније из манастира Светог Макарија у Египту, умировљени кардинал Валтер Каспер из Рима, као и многоbrojni представници Ватиканске Патријаршије и Руске Православне Цркве. Предавање Митрополита загребачко-љубљанског Порфирија, који је био спречен да учествује у овогодишњем симпозијону, произнео је игуман манастира Ковиљ високопреподобни игуман Исихије.

Игуману обитељи манастира Бозе фра Енцу Бјанки и свим учесницима симпозијона, званични поздрав Српске Цркве је пренео Епископ Андреј, прочитавши посланицу Патријарха српског Иринеја и члanova Светог Синода Српске Православне Цркве.

Извор: сиц.срб

ЧИКАГО Конференција канонских православних епископа САД

Конференција канонских православних епископа САД одржала је свој шести годишњи састанак у уторак, 15. септембра 2015. године, у Чикагу, у Илиноју. На овом састанку учествовало је 45 архијереја. Дан је започет служењем Божанске Литургије

у Цркви Св. Јована Крститеља у Дес Плеинсу, у Илиноју.

Архиепископ Димитрије, председник Конференције, отворио је заседање на коме се прво расправљало о раду Конференције у начелу, што је обухватало усвајање записника са 5. скupštine, финансијски извештај скupštinskog благајника Митрополита Антонија, и кратак извештај секретара Скупштине Епископа Василија, као и председника појединих одбора Епископа Максима. Епископ Максим је излагао о раду одбора, који су били врло активни: агенције и одобрене организације, канонско регионално планирање, екуменски односи, финансијска питања, правна питања, пастирско старање, монашке заједнице, и омладина.

Потом су архијереји посветили неколико сати канонском регионалном планирању. Усвојен је предлог Одбора за канонско регионално планирање да се фокусира на три главне области заједничког рада у следеће три године: опречна свештеничка искуства међу јурисдикцијама; развој могућих модела за канонски реорганизовану црквену администрацију; и велика сарадња и интеграција јурисдикционих служби и одељења.

Увече су се архијереји прије дружили групи од око стотину деце из Чикага у Саборној цркви Васкрсења Христовог поводом чина благодарења и панел-разговора са епископима. Четири епископа – Епископ Григорије (Америчка карпато-руска дијецеза), Епископ Антоније (Антиохијска Православна Архиепископија Северне Америке), Епископ Максим (Српска Православна Црква) и Архиепископ Михаило (Православна Црква у Америци) – седели су за округлим столом и одговарали на питања младих. Питања су се тицала широког спектра интересовања младих, међу којима шта парохије треба

Страдање хришћана на Блиском истоку и у Северној Африци: кратка библиографија прилога објављених у Православљу 2010–2015. г.

Нажалост, из броја у број новине *Православље* доносе вести о прогонима и страдањима које подносе хришћани на Блиском истоку, у Северној Африци и другде у свету. О овој великој несрећи, и посебно о пропасти блискоисточне хришћанске цивилизације, која се одвија пред затвореним очима културног и демократског света, за које је великим делом одговорна западњачка међународна политика, *Православље* је од краја 2010. г. до данас читаоцима донело низ чланака и текстова написаних и приређених тим поводом.

За *Православље* су о страдањима хришћана у блискоисточним и северноафричким земљама писали С. Петровић (у рубрици „Кроз хришћански свет“, бр. 1051–1052 и бр. 1053, те у тексту „Богословска школа на острву Халка“, 1054, стр. 31–33), В. Марјановић („Положај хришћана у северној Африци и на Блиском истоку“, бр. 1070, стр. 42–43; „Прогон хришћана на Блиском истоку и у Африци се наставља“, бр. 1165, стр. 26–27), објављен је интервју са последњим преживелим монахом из манастира Тибирин („Поводом филма ‘О људима и боговима‘“, бр. 1081, стр. 30–33), објављено је предавање Жана Франсоа Колосима („Крај блискоисточне хришћанске цивилизације“, бр. 1158, стр. 16–20), публикован је низ текстова чији је аутор А. Раковић („Народ без будућности?“, бр. 1116, стр. 24–26; „Шта смо пропустили да чујемо о Ираку у претходних десет година“, бр. 1117, стр. 34–35; „Хришћани Сирије у борби за опстанак“, бр. 1118, стр. 30–31; „Са каквим се изазовима суочавају Копти?“, бр. 1121, стр. 32–33; „Хришћани пате и у Либији“, бр. 1122, стр. 22–23; „Хришћани у Тунису“, бр. 1123–1124, стр. 36–37; „Прогон хришћана на Блиском истоку се наставља“, бр. 1142, стр. 24–25; „Како су сиријски и ирачки хришћани прославили Божић“, бр. 1149, стр. 22–23; „Египатски председник први пут у историји на божићној Литургији“, бр. 1150, стр. 20–21; „‘Обојене револуције’ као претња културној и верској баштини“, бр. 1158, стр. 14–15; „О новој опасности за хришћане на Синају и доласку страдалника с Блиског истока у нашу земљу“, бр. 1160, стр. 12–13); о тешком положају и пропасти наше хришћанске браће писали су и З. Андрић („Предстоји ли други пад Цариграда?“, бр. 1122, стр. 23), Д. Страхинић („О људима и боговима“, бр. 1127, стр. 36–37; „Положај Јермена у савременој Турској“, бр. 1154, стр. 24–25), као и потписница ових редова у рубрици са вестима из хришћанског света (у *Православљу* бр. 1054, 1055, 1056, 1060, 1061, 1063, 1064, 1067, 1071, 1075–1076, 1077, 1079, 1081, 1082, 1083, 1084, 1087, 1088, 1089–1090, 1091, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099–1100, 1103, 1104, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1115, 1116, 1117, 1119, 1120, 1121, 1122, 1125, 1126, 1127, 1129, 1130, 1133, 1135, 1136, 1137–1138, 1139, 1140, 1142, 1143, 1144, 1146, 1147–1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161–1162, 1163 и 1164, и у текстовима „Страдање хришћана“, бр. 1056, стр. 41, и „Сведочанство о страдањима хришћана у савременом свету“, бр. 1136, стр. 36. Овај суморни приказ сведочи о континуираном трајању прогона: надамо се да ће им ипак доћи крај, и да ће хришћанима бити омогућено да се свугде у свету неометано клањају Богу и исповедају своју веру.

да учине да би задржале младе у Цркви, могућност црквеног јединства, и став Цркве према хомосексуалности.

Извор: Западноамеричка епархија

ИРАК Халдејска Црква отвара музеј у Басри

Како преноси веб-сајт Информативне службе СПЦ, хришћани

у Ираку не дају се потчинити. Надиме, Халдејска католичка надбискупija Басре отворила је први хришћански музеј на југу Ирака. Музеј обухвата збирку од 200 богослужбених књига, одједди, предмета, слика и др. из последња четири столећа.

„Изложени предмети имају духовну вредност и документују бригу коју су наши преци посвећивали богослужбеним начинима изражавања своје вере“, рекао је надбискуп Басре на отварању музеја.

Многи експонати су се налазили незаштићени у депоу Надбискупije, па је сада пружена могућност да их посетиоци виде. Историја Надбискупije Басре потиче из 2. века. Пре него што су Американци ушли у Ирак, она је, упркос тешкоћама, пројављивала снажан црквени живот који се изражавао у многим образовним и социјалним делатностима, указиваним људима свих вера.

Извор: Каширес
(превод Информативне службе / сц.срб)

МОСУЛ

Град без крсног знака

Како преносе информативни портали, милитантни исламисти покушавају да уклоне сваки траг хришћанског присуства у Мосулу. Новинар А. С. из Мосула известио је о намери ИДИЛ да уништи све хришћанске симболе у областима које су под владавином тзв. „Исламске државе“. „Крст је ИДИЛ-у главни непријатељ; зато се не може видети ни један једини знак крста у Мосулу“, установио је А. С.

Извор: сц.срб

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Олга Стојановић

У ЕПАРХИЈИ СЛАВОНСКОЈ Прослављени Новомученици Јасеновачки

Овогодишња средишња прослава Светих Новомученика Јасеновачких започела је у суботу 12. септембра Светом Архијерејском Литургијом у Саборном храму Свете Тројице у Пакрацу коју су служили Њ. П. епископи: бихаћко-петровачки Атанасије и пакрачко-славонски Јован са свештеним клиром.

Након Литургије двојица владика су се запутили у манастир Јасеновац, где је уследио дочек Епископа умиrovљеног захумско-херцеговачког Атанасија и других гостију и чин доксологије, а затим ручак и седница Одбора за Јасеновац Светог Архијерејског Сабора СПЦ, чијем проширеном саставу и раду је присуствовао и Митрополит загребачко-љубљански Порфирије, као и директори најважнијих институција које се баве страдањем. У вечерњим часовима сви су учествовали у вечерњој служби којом је у Саборном храму Свете Тројице началствовао умировљени Владика захумско-херцеговачки Атанасије. Сам дан празника Светих Новомученика отпочео је Светом Литургијом у манастиру Јасеновац, коју су служили П. Г. владике: Јован и Атанасије, уз саслужење свештеног клира из епархија наше помесне Цркве, као и двојице гостију, оца Алексеја Нагорног из Сибира и оца Алексеја из Москве који је јасновачком храму подарио икону Светог мученика Патријарха Тихона с честицом његових моштију. Потом су владике са учесницима Међународне конференције о Јасеновцу, посетили Храм Светог апостола Марка у Драксенићу, у коме је 14. јануара 1942. године мученички страдало 360 мештана овог села.

ЦРНА ГОРА: ПОВОДОМ НАЦРТА ЗАКОНА О СЛОБОДИ ВЕРОИСПОВЕСТИ **Извод из саопштења Епископа будимљанско-никшићког Јоаникија (Мићовића)**

Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије је казао да је Нацрт закона о слободи вероисповести угрозио уставно начело о одвојености Цркве и државе. „Очигледна је намјера законописца да Цркву потчини држави, да на такав начин строго ограничи вјерске слободе уз могућност разних злоупотреба све до укидања вјерских слобода уколико то буде интерес власти.“

Власт Црне Горе која је стала иза текста овог Нацрта не поштује стечена права, углед, историјску и државотворну улогу традиционалних цркава и вјерских заједница које у њој дјелују вјековима.

Посебни је проблем што власт намјерава да овим законом (умјесто да врати раније неправедно отето) одузме храмове, имања и другу имовину Цркви чиме се крше уставне и законске норме које гарантују неповредивост свачије својине па и црквене. Црква никад ничију имовину није отимала, континуитет нашег власништва и посједовања над православним храмовима нико (па ни окупатори) није доводио у питање осим садашње власти Црне Горе.

Што се тиче услова за дијалог о реченом Нацрту, треба поменути следеће: Црква је безброж пута тражила и предлагала дијалог са државом Црном Гором у циљу обострано прихватљивог законског регулисања међусобних односа и заштите вјерских слобода. При томе ћemo остати и убудуће. Нажалост, имамо превелики низ доказа да надлежне власти Црне Горе нијесу искрено жељеле тај дијалог и да су га досљедно избегавале цијелих двадесет година уназад. Колико власт сада има дијалошко-демократског капацитета (а нама приговара да га немамо) може показати тиме што ће са дужним уважавањем одговорити на седамдесет страница наших правно утемељених коментара и примједби на предложени Нацрт које смо им благовремено доставили и на сијасет писмених примједби на исти Нацрт достављених од стране грађана. Нека уважи више десетина хиљада људи ове земље који су уз оправдану аргументацију путем петиције затражили да се речени злонамјерно састављени и правно неупотребљиви Нацрт повуче.“

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

Рад Међународне конференције започео је у 14 часова у просторијама Спомен-подручја Доња Градина. Учеснике је најпре поздравио и отворио конференцију председник Одбора за Јасеновац САС СПЦ, Владика пакрачко-славонски Јован, после чега су два уводна предавања одржали умировљени Епископ захумско-херцеговачки Атанасије на тему „Свети Макавеји и Новомученици Јасеновачки“, а затим и др Кирил Феферман са Универзитета Ариел у Израелу са темом „Кидуш Хашем и Кидуш Хахаим: два концепта мучеништва за време Холокауста“. Потом су у даљим

сесијама излагали архитекта Продраг Ристић, Олег Солдат са Бањалучког универзитета, Архимандрит Хусиг Мардиросијан, представник Килијског Католиката Јерменске цркве у Либану, протојереј Александар Нагорни, професор у Кузбаској православној богословији у Сибири, и професор Томазо Делера са Универзитета Тускија у Витеру.

Извор: Епархија славонска

У БЕОГРАДУ **Слава храма на Карабурми**

Са благословом Патријарха Иринеја, на дан славе – Сабор српских

Апел за помоћ малој Катарини из Надаља

Катарина Јоцков (9 година) је ученица трећег разреда Основне школе „Жарко Зрењанин – Уча“ из Надаља која ће у септембру, уместо у школску клупу кренути у Италију где је очекује трансплантација јетре. На пут са Катарином кренуће и њена мајка Марија која поред Катарине има још троје деце. Иако је трошак операције покривен средствима, сама припрема и постоперативни опоравак изискују додатна средства која породица Јоцков нема, јер живе само од социјалне помоћи и дечијег додатка.

Људи добре воље, по својим могућностима могу да уплате помоћ на наменски рачун код Ерсте банке а. д. Нови Сад, жиро рачун број: 908–34001–19, позив на број: 40260100–8704792831.

светитеља – 13. септембра 2015, у храму на Карабурми, Св. Арх. Литургију је служио Еп. топлички Арсеније, уз саслуживање свештенства Австралијско-новозеландске, Шумадијске, Жичке и Крушевачке епархије.

По прочитаном Јеванђељу Владика је у надахнутој беседи, између осталог, истакао духовни и подвижнички пример српских светитеља за данашње њихове духовне потомке. После литије и ломљења славског колача уследило је послужење свих присутних гостољубљем домаћина славе, парохијана ове свете цркве. У току трпезе, Владика је у здравици пренео поздраве Његове Светости верном народу Карабурме и свештеницима предвођеним старешином храмаprotoјерејем-ставрофором Живадином Протићем.

У ГЛАМОЧУ

Крсна слава Епархије

Светом Архијерејском Литургијом и црквено-народним саборовањем у Гламочу је 13. септембра 2015. молитвено прослављена крсна слава Епархије бихаћко-петровачке – Сабор Срба Светитеља.

У Храму Силаска Светог Духа на Апостоле, Свету Литургију су служили П. Г. епископи: далматински Фотије, франкфуртски и све Њемачке Сергије и бихаћко-петровачки Атанасије. Епископима су саслуживали Архимандрит Серафим (Кујић), настојатељ манастира Рмањ, и игуман Теофило (Ђуричић), намјесник манастира

Глоговац, protoјереји-ставрофори: Миладин Тешановић, парох хадровачки, Никола Пено, парох медљански, Саво Јанковић, парох рујишко-дубовички, Карађорђе Деражић, парох блатњанско-бушевићки, protoјереј Саша Црљић, парох дрварски, јереј Бошко Максимовић, парох чајавичко-ораховљански и protoјакони: Чедо Вранић, Дајан Трифуновић и Никола Перковић.

Поводом овог литургијског и славског сабрања из Спомен-храма Мученика Гламочких из манастира Веселиње у Храм Свете Тројице је донесен дио моштију Мученика Гламочких, које је вјерни народ са дубоким поштовањем цјеливао.

У препуном храму, Светој Литургији су присуствовале и бројне званице из јавног живота БиХ, РС и Републике Србије, као и високи представници оружаних снага земља у окружењу.

Послије прочитаног Светог Јеванђеља Његово Преосвештенство Епископ далматински Фотије је одржао богонадахнути бесједу. А након благосиљања славског жита и резања славског колача бесједио је домаћин – Епископ Атанасије.

Извор: Епархија бихаћко-петровачка

У МИТРОПОЛИЈИ ДАБРОБОСАНСКОЈ Слава града и почетак градње новог храма

У Војковићима је, 17. септембра 2015, у Храму Светог Петра Митрополита дабробосанског прослављена слава храма и крсна слава града

Источно Сарајево. Свету Литургију је служио protoјереј-ставрофор Ранко Билинац уз саслужење многобројног свештенства. Литургији су, поред званичника града Источног Сарајева, присуствовала многобројна дјеца са родитељима. У Источном Сарајеву у угоститељском комплексу Казнено-поправног завода Кула освећено је земљиште за изградњу храма који ће бити посвећен Нерукотвореном Образу Господа Исуса Христа. Чин освећења земљишта извршио је архијерејски замјеник protoјереј-ставрофор Борис Бандука уз саслужење више свештеника Митрополије дабробосанске.

На крају чина освећења отац Борис је захвалио директору КПЗ Кула Вукашину Црњку који је био иницијатор идеје да се у угоститељском комплексу КПЗ Кула сагради црква.

Извор: Митрополија дабробосанска

У БАЧКОЈ ПАЛАНЦИ

Прослављен Патрон Епархије бачке

Заједничка молитва све пуноте Епархије бачке, од 1972. године, служи се у разним местима Бачке. Поводом јубилеја, два века православног храма (1815–2015) – Светојовановског храма у Бачкој Паланци, овогодишњи Патрон одржан је у том месту.

Верни из свих парохија Епархије бачке, на челу са Владиком Иринејем, заједно са више архијереја СПЦ, свештенством, свештеномонаштвом, сабрали су се 19. септембра 2015. у Бачкој Паланци, да би прославили спомен Чуда које је Свети Архијстратиг Михаило учинио у граду Хони (Колоси).

Светом Архијерејском Литургијом је началствовао Архијепископ охридски и Митрополит скопски Јован, уз саслужење П. Г. епископа: бачког Иринеја, банатског Никанора, шумадијског Јована, далматинског Фотија, аустријско-швајцарског Андреја, франкфуртског и све Њемачке Сергија, тимочког Илариона, јегарског Јеронима, умирољених епископа Георгија и Фила-

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Олга Стојановић

рета, свештенства и ђаконства Бачке епархије, као и вернога народа.

По завршетку Евхаристијског славља, Епископу Иринеју и Епископу Јерониму, једнако и свештенству, монаштву и верном народу богоспасавање Епархије бачке, срећну славу, љубав, мир, радост и благодат Светог Арханђела Михаила, пожелео је Митрополит скопски. Присутнима се обратио и Владика Иринеј, поздравивши све архијереје, захваливши им што су дошли да учествују у прослави престоног празника Епархије бачке, и честитајући славу својој браћи и саслужитељима свештенцима, ђаконима и целокупном народу Божјем у Епархији бачкој.

Правом ношења напрсног крста одликовани суprotoјереји: Славко Обрадов, Чедо Опарница, Живко Сантовац, Паја Алтеров и Илија Проле. На предлог Епископа бачког Иринеја, Свети Архијерејски Синод СПЦ доделио је Орден Светог Саве трећег степена Драгану Ђокићу из Равног Села.

Извор: Епархија бачка

У НОВОМ БАДОВЦУ

Камен темељац за нову цркву

Пред многобројним верницима, у суботу 19. септембра 2015, освећен је и положен камен темељац за изградњу Цркве Свете Анастасије Српске у Новом Бадовцу, који се налази на два километра од манастира Грачаница. У присуству чланова црквеног одбора и мештана села чин освећења обавио је Епископ рашко-призренски Теодосије уз саслужење високопреподобног Архимандрита Тихона, игумана манастира Студеница и свештенства архијерејског намесништва приштинског.

„Мати Анастасија, мајка Светог Саве, српском роду је принела

најсветије, принела је сина свога Раствка који се замонашио у Хиландару и добио име Сава, а који је својим животом приближио себе и свој народ Богу“, рекао је Владика Теодосије.

Он је додао да све што данас има српски род, има захваљујући Светом Сави јер су се на њега угледали сви српски владари.

„Надамо се да ће црква посвећена Преподобној Анастасији заштити нас, нашу децу и сав преостали српски народ на Космету“, рекао је Епископ рашко-призренски.

Данашњи камен темељац у Новом Бадовцу, ослоњеном на Грачаницу, је први камен темељац након изградње манастира Грачаница – задужбине краља Милутина.

Камен темељац је поклон Архимандрита Тихона, игумана манастира Студеница у коме почивају мошти Преподобне Анастасије Српске.

Након чина освећења и полагања камена темељаца присутнима су се обратили Епископ Теодосије и председник села Нови Бадовац Момчило Недељковић, после чега је уследио културно-уметнички програм у оквиру годишњице КУД „Славуј“ из Новог Бадовца. На почетку програма бираним речима духовних поука присутним је беседио отац Тихон, игуман манастира Студеница.

У МОЈКОВЦУ

У сусрет стогодишњици Мојковачке битке

Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије служио је на празник Чуда Светог Архангела Михаила, 19. септембра 2015, Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Рождества Христовог у Мојковцу. На Светој Литургији саслуживали су јереји Александар Крговић и Данило Дамјановић, свештеници мојковачког Саборног храма, и јерођакон Сава Вукајловић, сабрат манастира Ђурђеви Ступови. Празник Чуда Светог Архангела Михаила сабраним вјерницима, ријечима архијерејске бесједе, честитао је Преосвећени Епископ Јоаникије. Потом је на Боној њиви, мјесту на коме су вођени

окршаји Мојковачке битке на Божић 1916, Епископ Јоаникије освештао обновљено спомен-обиљежје јунацима који погинуше за Крст часни и слободу златну. Преосвећени Епископ је, по обављеном освећењу, одслужио са свештенством паастос славним јунацима Мојковачке битке.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

У ГРАЧАНИЦИ

Прва слава општине

Епископ рашко-призренски Теодосије, на празник Рођења Пресете Богородице, 21. септембра 2015, је служио Свету Литургију у манастиру Грачаница. Овај велики празник је од ове године слава општине Грачаница, па је Литургијском сабрању присуствовало, поред верника из Грачанице, много гостију и високих званица из региона.

Владика Теодосије честитао је празник домаћину председнику Општине и грађанима Грачанице. „Посебно се радујемо што општина Грачаница слави прву славу. Овде са овог места молимо се да свима који воде ову општину и народ Пресвете Богородице буде путоводитељка, да нас научи да останемо људи, да останемо хришћани, православци, Срби и овде на овом простору где сви мисле да је тешко“, казао је Епископ Теодосије.

Домаћин славе председник општине Грачаница Владета Костић честитао је овај свечани дан грађанима општине Грачаница, изразивши очекивање да ће се славити вековима „с озбиrom на то да овде не намеравамо да живимо привремено, већ да оставамо и опстајамо као и до сада“. Након Свете Литургије обављен је чин литије улицама Грачанице и благосиљање славског жита и колача.

У НОВОМ САДУ

Богослужење Архијепископа Јована

У недељу шеснаесту по Духовима, 20. септембра 2015, на празник Светог мученика Созонта, у Саборном храму Светог великомученика Георгија у Новом Саду, Свету

Литургију служио је Архиепископ охридски и Митрополит скопски Јован, уз саслужење Епископа новосадског и бачког др Иринеја, јеромонаха Дионисија (Ботева), сабрата Светоархангелске обитељи у Ковиљу, архиђакона Висариона, братства Саборног храма и новосадских ђакона.

У току Свете Литургије, а по благослову Владике Иринеја, извршен је чин молепствија у почетку школског рада – призив благодати Пресветога Духа на почетку школске године. После отпушта Свете Литургије, Владика Иринеј је захвалио Архиепископу Јовану на началствовању Евхаристијским сабрањем и на јеванђељској проповеди, честитавши празник сабраном народу Божијем. Присутној деци Владика је пожелео добро здравље и успех у савлађивању школских задатка и усвајању корисних знања.

Извор: Епархија бачка

НА ЦЕТИЊУ Храмовна слава манастира

Свечаном вечерњом службом и духовном академијом у навечерје празника и Архијерејском Литургијом, благосиљањем славског колача и славском трпезом хришћан-

ФОТО ВЕСТ:

Крстовдан, 27. септембар 2015. г., Норт Кантон (Охајо, САД): Епископ источноамерички др Митрофан рукоположио је ђакона Владислава Голића у чин презвитера.

ске љубави на празник, 21. септембра 2015, у Цетињском манастиру је прослављена Мала Госпојина, храмовна слава манастира и осталих храмова на Цетињу. Велико вечерње у навечерје празника служило је цетињско свештенство и свештеномонаштво, а онда је у манастирској порти приређена празнична духовна академија посвећена на 100-годишњици Првог светског рата, 103-годишњици ослобођења Косова и Метохије и 530-годишњици Цетињског манастира.

Скуп је благословио Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, а празничну бесједу на тему страдања наше Цркве у Првом светском рату изговорио је монах Павле (Кондић).

Прослава празника настављена је сљедећег дана Светом Архијерејском Литургијом коју су са свештенством служили Митрополит Амфилохије и Епископ нишки Јован.

Након Светог Причешћа архијереји су благосиљали славски колач храма и колаче осталих свечара са Цетиња. На крају богослужења Митрополит Амфилохије је у архијастирском слову казао да се ове године, прослављајући празник Рождества Пресвете Богородице, молитвено сјећамо и великих личности из историје Црне Горе од прије стотину година.

„Молитвено се подсећамо на све оне који су живот свој жртвовали за вјеру и отаџбину. Сјећамо се ослободилаца Косова и Метохије, на челу са краљем Николом, његовим зетом краљем Петром Карађорђевићем, ослободилаца Дечана и свете Пећке Патријаршије“, рекао је Митрополит црногорско-приморски. Он се осврнуо на данашње страдање нашег народа

ДОБРОЧИНСТВО
Поклоничка агенција Српске цркве
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
info@dobrocinstvo.rs
www.dobrocinstvo.rs

БУДИМПЕШТА - СЕНТАНДРЕЈА
21 - 24. октобар

МИТРОВДАН У СВЕТОЈ ЗЕМЉИ
06 - 12. новембар

ТРАГОМ БИБЛИЈЕ ИЗРАЕЛ- ЈОРДАН
16 - 27. новембар

ОСТРОГ
Сваког викенда

да и његових светиња на Косову и Метохији.

*Извор: Митрополија
црногорско-приморска*

У ЕПАРХИЈИ ЖИЧКОЈ Сабор у манастиру Студеница

На празник Рођења Пресвете Богородице, 21. септембра 2015, око манастира Студеница одржан је традиционални народни сабор. Почеко је Светом Литургијом у великом Храму Богородице Добротворке. Литургијом је началствовао игуман манастира Студеница Архимандрит Тихон (Ракићевић), уз саслужење Архимандрита Дамјана (Цветковића), протосинђела Саве (Илића), јеромонаха Виталија (Милошевића),protoјереја-ставрофора Мирољуба Маринковића из Краљева и protoјереја-ставрофора Мирослава Поповића из Мелбурна у Аустралији, који сваке године на овај празник долази у Студеницу. Овај празник у Студеници одржава везу са временима када су покрај наших храмова и манастира држани народни сабори на којима се наш народ сусретао, упознавао и дружио. Као што је речено у проповеди, долазак верника са разних страна на једно место – на Свету Литургију представља оно будуће окупљање свег изабраног народа на једно место – у Царство Божије око Христа Спаситеља.

Извор: eparhija-zicka.rs

Савез потомака ратника Србије 1912–1920.

позива вас на
изложбу фотографија

Албум сећања на наше претке из Првог светског рата

Културни центар Србије
22. октобар 2015. | 18.00 | Париз | Француска
slavnimprecima.rs | славним-прецима.срб | ccserbie.com

«Ко су ти јунаци који могу да се подиче да су заслужили једно од највећих одликовања на свету? То су сељаци, скоро сви, то су Срби тврди на муци, трезвени, скромни, несаломиви, то су људи слободни, горди на своју расу и господари својих њива.»

Франше д'Епере

Изложба фотографија пројекта „Албум сећања на наше претке из Првог светског рата“ приказује фотографије, ратне дневнике, војничка писма, дописне карте, споменице и осталу историографску грађу учесника Првог светског рата. То су јединствена сведочанства о ратним авантурама и страдањима српског војника у ратним годинама, потиснутог са страница светске историје. Изложба „Албум сећања на наше претке из Првог светског рата“ резултат је напора да се данас, сто године касније, ода дужна почаст том малом човеку из Великог рата за цивилизацију, и да се његово велико жртвовање за правду, истину, слободу и човечанство не избрише из нашег цивилизацијског памћења, већ постане културна баштина.

Придружите нам се у намери да поносно испричамо велику причу о нашим прецима!

Програм се реализује уз подршку Министарства културе и информисања Републике Србије.

Обележавање стогодишњице Првог светског рата за цео српски род представља својеврсну привилегију – привилегију спознавања друштвеног и цивилизацијског хода кроз време и конституисања културно-историјске вертикале. Јубилеј је повод за сучење потомака са димензијама и дометима историјског прегнућа предака, јер је дуга историја, коју јубилеј означава, онај континуум, јединствени ритам историје који протеже свој утицај на време изван сопственог трајања. Управо у култури памћења човечанског самопрегора наших предака у горућим историјским тренуцима крије се тајна нашег самоспонања, задатак за истинито историјско живљење и, коначно, валидно и веродостојно промишљање искуства и последица Првог светског рата.

Наша историјска одговорност и задатак заснива се на разумевању и промовисању културног наслеђа српског народа, као незаменљивог сег-

мента културне баштине европских народа. Као таква, српска историја и култура је равноправни члан европске и светске историје и културе, а српски народ један од најтужнијих сведока страживог страдања учесника у Првом светском рату. Заслуге српске војске и многих појединача за завршетак рата су огромне, а жртве које је поднео српски народ заслужују сећање.

Отуда „Албум сећања на наше претке из Првог светског рата“ оживљава цео један прохујали свет за нас. То је онај свет који је усађен у нас, а који смо негда заборавили, борећи се са стихијама духовно оскудне свакодневице. Историја, која није наратив, учи нас чињеници да сваки појединач, без обзира на дух епохе, пати од самоскрижане незрелости. Велики рат за цивилизацију био је дубоко отрежњујући удес за појединача на почетку 20. века, обичног човека који је бринуо бриге своје епохе. А трагично ратно искуство

српског појединача у другој деценији 20. века и дубоко прожимајућа свест о том појединачу постаје просветљујући тренутак за српског човека у другој деценији 21. века јер реактуелизује питања идеништеша, истине и слободе.

Историја нас, зато, обавезује да ово катаричко искуство не препустимо мраку заборава, већ да се освестимо и покренемо обнову општих вредности: љубави, части, културе сећања, стваралаштва и надасве – хуманости. Историја нас позива да покажемо „умеће памћења“ и преузмемо личну одговорност за будућност наших потомака. Историја нас обавезује да испричамо велику причу о нашим славним прецима.

Зато је мото ове изложбе мото целог српског и других историјских народа: ОЖИВИМО СЕЋАЊА! ОСВЕЖИМО ПАМЋЕЊЕ! ПОМОЗИМО ИСТОРИЈИ!